

ȘT. NICOLAESCU

ISTORICUL
MĂNĂSTIRII SFÂNTA TREIME
(RADUL VODĂ) DIN BUCUREȘTI

(EXTRAS DIN REVISTA BUCUREȘTII Nr. 1-2 DIN 1937).

1939

BUCUREȘTI

ȘT. NICOLAESCU

ISTORICUL
MĂNĂSTIRII SFÂNȚA TREIME
(RADUL VODĂ) DIN BUCUREȘTI

(EXTRAS DIN REVISTA BUCUREȘTII Nr. 1-2 DIN 1937).

1 9 3 9

BUCUREȘTI

I S T O R I C U L

MĂNĂSTIRII SFÂNTA TREIME (RADUL VODĂ)

DIN BUCUREȘTI.

Letopișețul Țării Românești ¹⁾, vorbind de venirea la domnia țării a lui Io. Alexandru Voevod, feciorul Mircii Voevod, cu steag dela împărăție, spune: „și au intrat în scaun în București, Mai 7 zile, leat 1568“. Iar mai departe: „Și au făcut Alexandru Vodă o mânăstire din jos de București, hramul ei Sfânta Troiță“.

Mânăstirea această a fost înălțată la 1568, „den jos de București“, sus pe colină, în locul unui alt sfânt lăcaș.

Inscripția, slovenească, pusă deasupra ușii de intrare în biserică, a fost distrusă ²⁾ cu prilejul reparației făcute în 1859, de egumenii greci. Ea are următorul cuprins, după copia scoasă de preotul Gr. Musceleanu, înainte de a fi stricată :

„Această sfântă și Dumnezeiască mânăstire, care este hramul sfânta Troiță, din temelie e zidită de luminatul domn Io. Alexandru Voevod, fecior lui Mircea Voevod, nepotu lui Mihnea Voevod cel Bătrân, când a fost cursul anilor 7076 (1568), și-au fost cu pace până în zilele lui Mihai Voevod (Viteazul), la cursul anilor 7103 (1595), până au venit Sinan Pașa, cu oaste asupra lui Mihaiu Voevod, și după aceia, bătând pe Mihaiu Voevod, băgat-au iarbă de tun în sfânta biserică. Iar după aceia, pogorât-au Mihaiu cu Batâr-Jecmon, Craiul unguresc, cu oaste asupra lui Si-

1) St. Nicolaescu, *Letopișețul Țării-Românești*, p. 28.

2) Isambert, *Itinéraire de l'Orient* 1ere partie, p. 949; C. Dapontes, *Éphémérides Daces* (publié par Émile Legrand, Paris 1881), p. 29.

nan Paşa ; iar Sinan Paşa a dat dosul a fugi, şi aprinse iarba de tun în biserică şi s'au sfărâmat din temelie. Şi au trecut ani 27, dacă s'au sfărâmat. Stătut-au pustie până au dăruit Dumnezeu de au venit prea luminatul Io. Radu Voevod, feciorul Mihnei Voevod, nepot lui Alexandru Voevod, şi au stătut domn Ţarei-Româneşti în cursul anilor 7122 (1614). Deci, iar au început de a o zidi din temelie, până o au săvârşit. Ce, de când s'au sfărâmat şi până o au făcut şi o au săvârşit a doua oară, au trecut ani 31, iar după ce au dăruit Dumnezeu domnia Radului Voevod în Ţeara Moldovei, şi au stătut a fi iubit fiui său Alexandru Voevod domn Ţarei-Româneşti, ce cât a rămas nesăvârşită de zugrăvit de Radul Vodă ¹⁾, săvârşit-au feciorul său Alexandru Voevod la cursul anilor 7123 (1615)".

Sfânta mănăstire nu s'a păstrat însă în forma ei dela început, ci a suferit multe prefaceri în cursul vremii.

N. Bălcescu ²⁾ scrie : în urma luptei dela Călugăreni, Mihai Viteazul s'a retras în munţi, când „bisericele oraşului (Bucureşti) se prefăcură în geamii ; *mirabul* se puse pe locul altarului şi semiluna în locul crucei depe turnuri. În urmă, după hotărârea sfatului (turcesc) de războiu, *monastirea Radul Vodă, ce atunci se chema a lui Alexandru Vodă, se prefăcu într'o cetăţuie bine întărită*. În douăsprezece zile aceste întărituri se sfârşiră şi Sinan plecă în urma lui Mihaiu“...

Despre acelaş fapt Nicolae Costin zice în *cronica* ³⁾ sa :

„A înconjurat Sinan Paşa Bucureştii cu şanţuri şi părcane, iar o biserică, zidită de Alexandru Vodă, a întărit-o cu şanţuri şi cu băşti“.

Un martor ocular, călugărul Nikifor, ne spune :

„Sinan Paşa a numit zece bei pentru Ţara-Românească ; căpeteniă peste aceşti bei este Mehmet Paşa.

„Lucrările de fortificaţiune la Bucureşti constă din două rânduri de copaci înalţi, bătuţi în pământ şi, între rânduri, tot spaţiul este umplut cu pământ. S'au construit nouă bastioane pe piloţi şi cu pământ ; pe fie care bastion se poate pune câte cincisprezece tunuri. Bastioanele sunt de parte unele de altele ca de o aruncătură de arc. Imprejurul oraşului s'a săpat un şanţ, a căruia adâncime este de trei sagene (pe nemţeşte *Klaffer*), iar lărgimea îi este tot atât de mare ca şi adâncimea.

„Mănăstirea zidită de cărămidă, care se află aproape de oraş (adică sfânta Troiţă, mai târziu Radu Vodă), a fost ocupată şi în opt zile Sinan Paşa a fortificat-o, zidul cimitirului a fost coprins în fortificaţiuni, întărindu-se şi dânsul cu palisade şi cu lucrări de pământ. Şi acolo s'a con-

1) Preotul Gr. Musceleanu, *Monumentele străbunilor noştri din România*. Bucureşti, 1873, p. 72 ; Ionescu-Gion, *o. c.*, p. 243, 245 ; C. Săndulescu-Verna, *Biserica Radu Vodă din Bucureşti*, 1930, p. 3.

2) *Magazin Istoric*, Tom. IV, p. 80.

3) Kogalniceanu, *Cronicele României*, I, p. 481 şi 485.

Mănăstirea Sf. Treime (Radul Vodă) din București la 1794.

struit 5 sau 7 bastioane, — călugărul nu-și aduce bine aminte, — iar în *castel* se pot pune cam la 10000 de oameni“ ¹⁾).

Aceasta este prețioasa mărturie, cea mai completă din toate câte avem despre fortificațiunile lui Sinan la București. „Prin el știm că un șanț întărit a înconjurat Bucureștii și că colina lui Radu Vodă a fost fortificată cu ziduri și bastioane, ba chiar că, acolo unde noi credem că a fost un palat zidit de Mihnea Vodă (*palatio prope sub urbe munasterium*, zice Walther), Sinan, preschimbând palatul, a făcut un castel în care puteau intra 10000 de oameni“ ²⁾).

„Intăririle dela colina Sfintei Troițe, adică dela mănăstirea care va purta mai târziu numele de Mănăstirea lui Radu Vodă, au rămas de pomină în memoria Bucureștenilor, sub numele de *Palanga lui Sinan Pașa*“ ³⁾).

Mihai Viteazul, retragându-se în munți și primind ajutorul promis, a revenit, a câștigat o victorie la Târgoviște, în a doua jumătate a lunii Octombrie din 1595, și s'a îndreptat repede spre București, unde fugise Sinan. Dar, „până a nu pleca din București, continuă Bălcescu, Sinan Pașa dedese foc orașului și *fortificațiilor de lemn* și neavând curagiu a lăsa *garnizoană în cetățuia dela Radul Vodă*, o umplu numai de iarbă, însărcinând vr'o câțiva oameni ca să-i dea foc, când vor vedea pe creștini că vin să intre întrânsa. Dar aceștia sosind lângă București, nu intrară în oraș, ci își urmară calea înainte, ca să ajungă pe Sinan. *Astfel aceia cetățuie* ⁴⁾ *saltă și se spulberă în vânt*, fără a face la nimeni rău“.

Iar documentele domnești ne dau următoarele știri :

„Inșă, să se știe : această sfântă mai sus zisă mănăstire, fost-au înoință și întemeiată din temelia ei de bătrânul răposatul Alexandru Voevod. Iar după aceea, în urmă, domnia lui, fiu-său Mihnea Voevod, au săvârșit-o și au făcut-o și au zugrăvit-o și au înfrumusețat-o și au gătit-o de tot. Și au cumpărat aceste mai sus zise sate și moșii și țigani, bătrânul Alexandru Voevod și cu fiu-său Mihnea Voevod. Inșă după aceea toate satele și țiganiile le-au adaos d-lui la sfânta mai sus zisă mănăstire, ca să fie sfintei mănăstiri de întărire, iar Dumnezeieștilor călugări de hrană, iar domniilor lor veșnică pomenire“ — zice ocolnica ⁵⁾ dela Alexandru Voevod, feciorul lui Iliăș Voevod, din anul 1616, Decembrie 31.

Tot în această ocolnică se reproduce hrisovul ctitorului Io. Alexandru Voevod, din 15 Mai 1577, vorbind de vama de sare dela Ghitioară și Telega și despre satul Mănești :

„Pentru că aceste vămi s'au aflat întru supunerea și stăpânirea domnii

1) Hurmuzaki, *Documente*, I, 3, pag. 363.

2, 3) Ionescu-Gion, *o. c.*, p. 566—567.

4) *Magazin Istoric*, Tom. IV, p. 80.

5) Arhiv. Stat., *Condica M-rii Radu Vodă* 166.

lui. Intru aceia domnia lui au căutat cu doru din tinerețele domnii lui și au zidit cu doru din tinerețele domnii lui *această sfântă Dumnezească Mitropolie*, cu toată nevoița și au adaos domnia lui aceste mai sus zise vămi, să fie *sfintei Dumnezeștii Mitropolii*. Și iar să fie *sfintei Dumnezeștii Mitropolii* satul Măneștii după Colentina, cu tot hotarul. Pentrucă s'au aflat de baștină al domnii lui, dela moșu său Mihnea Voevod. Iar într'aceia, domnia lui au dat acest sat aceștii sfinte și mari și Dumnezești mânăstiri, care s'au scris mai sus, ca să fie întru întărire, și frașilor vieață, iar sfintei Mitropolii întru hrană, iar domnii lui și părinților domnii lui veșnică pomenire¹⁾.

La 4 Aprilie 1579, avem hrisovul lui Io. Mihnea Voevod, prin care întărește mânăstirii Sfânta Treime stăpânire, peste moșia Kiseleșul și Marotinul. „Și le-am închinat aceștii sfinte și Dumnezești mânăstiri, *care este lângă scaunul domniei mele, în oraș în București*, hramul cinstitei și sfintei Troițe, unde zac oasele răposatului și prea milostivului părintelui domnii mele Io. Alexandru Voevod²⁾).

La 7 Mai 1580, cartea³⁾ lui Io. Mihnea Voevod, prin care dă „această poruncă a domnii mele *sfintei și Dumnezeștii Mitropolii*, unde este hramul începătoarei de vieață Troiță, ca să-i fie satul Kiseleșul“. Pentrucă acest sat a fost de baștină al lui Tudor logofătul din Oroboești și al jupanișei lui Staniș.

La 13 Decemvrie 1581 hrisovul lui Io. Mihnea Voevod, prin care întărește Sfintei Treimi vama dela Ghitioară și Telega și moșia Mănești. „Ci câștigul domniei mele l-am adaos *aceștii sfinte mari și Dumnezeștii Mitropolii* în jurul Bucureștilor, hramul sfintei și de vieață începătoarei Troițe, ca să-i fie vama dela ocna Ghitioarii, lângă râul Teleajănelui, și altă vamă dela ocna Telega, lângă râul Dohtana. Pentrucă aceste vămi s'au aflat întru supunerea și supt stăpânirea domnii mele. Iar întru aceea domnia mea am socotit cu poftă din tinerețele domnii mele, și am zidit-o și am înfrumusețat *această sfântă și Dumnezească Mitropolie* cu toată osârdia, și am adaos domnia mea aceste mai sus zise vămi, să fie *sfintei și Dumnezeștii Mitropolii*. Și iar să fie sfintei și Dumnezeștii mânăstiri satul Măneștii, după Colentina, cu tot hotarul. Pentrucă acest sat a fost bătrână și dreaptă moșie de baștină dela *strămoșul domnii mele răposatul Mihnea Voevod*⁴⁾).

La 7 Ianuarie 1588 hrisovul⁵⁾ lui Io. Mihnea Voevod prin care, între

1) Arhiv. Stat., Condica M-rii Radu Vodă 166, p. 203 verso.

2) Arhiv. Stat., Condica M-rii Radu Vodă 166, p. 384.

3) Idem, p. 384 verso.

4) Arhiv. Stat., Condica M-rii Radu Vodă 166, p. 536.

5) Idem, 544.

altele, se vorbește despre niște bani. „*Insă acei bani — zice domnul — nu i-am băgat domnia mea în visterie, ci i-am adus domnia mea de am făcut și am zidit chiliile împrejurul sfintei mânăstiri, care am zis mai sus, și am cumpărat domnia mea pe acei bani după Ghitioară și după Telega, de vamă, moșie la Dichisești, partea jupanifei Marii, sora lui Pătrașcu Voevod*“.

La 9 Februarie 1588. Porunca lui Mihnea Voevod, feciorul lui Alexandru Voevod, prin care dă sfintei mânăstiri Sf. Treime moșia Parapani. „*Ca să-i fie ei ocină în satul Parapani, partea cinstului ispravnicului domnii mele jupanului Mitrea, ce a fost mare vornic, din sat și din rumâni și din câmp și din baltă și de peste tot hotarul, veri cât se va alege. Pentrucă a fost aceea ocină de baștină de mai de nainte. Deci, el, o au vândut aceea ocină, care e mai sus zisă, cinstitul ispravnic al domnii mele. Iar domnia mea singur o am cumpărat drept 35000 aspri gata, dela cinstitul ispravnic al domnii mele, care e mai sus zis. Și singur o am dat domnia mea la sfânta mânăstire a domniei mele pentru sufletul răposatului fiului domnii mele Alexandru Voevod, a fi lor de pomană și de întărire a sfintei mânăstiri*“ ¹⁾.

La 23 Februarie 1614, hrisovul lui Io. Radul Voevod, feciorul Mihnei Voevod, prin care dăruiește M-rii Troița balta Cornățelul și Corcovatul și Mojdreanul, „*ca să fie moșului domniei mele răposatului Alexandru Voevod, și părintelui domniei mele răposatului Mihnei Voevod, și moașei domniei mele doamnei Ecaterinei, și maicei domniei mele doamnei (Vișa), veșnică pomenire*“.

„Iar după aceia tot au ținut călugării dela sfânta mânăstire, ce s'au zis mai sus, cu bună pace până în zilele răposatului Mihail Voevod. Apoi atunci, pre acea vreme, multe răutăți s'au făcut și s'au sfărâmat multe lucruri bune, și Dumnezeești mânăstiri, de oști streine, care s'au întâmplat în țară. Apoi au sfărâmat și au surpat mânăstirea domnii mele, ce s'au zis mai sus. Insă mai vârtos s'au ars de foc din cuiburile de sus până la temelie de jos, și până la temelie o au arsu, și toate laturile ei de pe în prejur: trapezăria și toate chiliile, care au fost făcute de moșul domniei mele și de părintele domnii mele. Intr'aceia răposatul Mihail Voevod, domnia sa, dacă au văzut așa această mânăstire a domnii mele, sfărâmată și surpată, iar domnia sa s'au sculat de au mutat pre acei călugări dela mânăstirea domnii mele și cu toate satele și țigani și bucatele ei și cu această mai sus zisă baltă și cu toate hotarele ei la mânăstirea domnii sale, ce este făcută din sus de oraș Bucureștii“..... Și încă au vrut Mihail Voevod iar a începe a face această sfântă mânăstire, ce s'au zis mai sus, precum au fost făcută și mai nainte vreme. Și iar să fie călugării, ce s'au zis mai

1) Arhiv. Stat., Condica M-rii Radu Vodă 166, p. 701 și verso.

sus, și cu toate cele mai sus zise sate și țigani și cu balta Cornățelul și Corcovatul și Mojdreanul și cu toate hotarele ei, cum au fost dintru întâi, intru acel sfânt loc și mănăstire a domniei mele, ce s'au zis mai sus, ca să nu aibă păcat dela Dumnezeu. Ci nu au apucat să facă această mănăstire a domnii mele. Apoi după petrecerea lui Mihail Voevod toate satele ce s'au zis mai sus și bălți și hotarele lor și bucatele sfintei mănăstiri, toate s'au năpustit și de nimenea nu au avut căutare, pentru multe greutăți și nevoi, ce au fost în țara domnii mele. Și toate s'au împresurat satele, ce s'au zis mai sus, și balta și hotarele lor, de pre toate părțile. Iar din vremea ce m'au dăruit Domnul Dumnezeu pre domnia mea cu schiptrul stăpânirii Țării Rômânești, iar domnia mea am pus la gând a întemeia și a zidi și a face și a întări și a înoui această sfântă mănăstire a domnii mele, și a căuta de rândul bucatelor ei, de sate și de țigani și de baltă, ce s'au zis mai sus, cu toate hotarele lor¹⁾“.

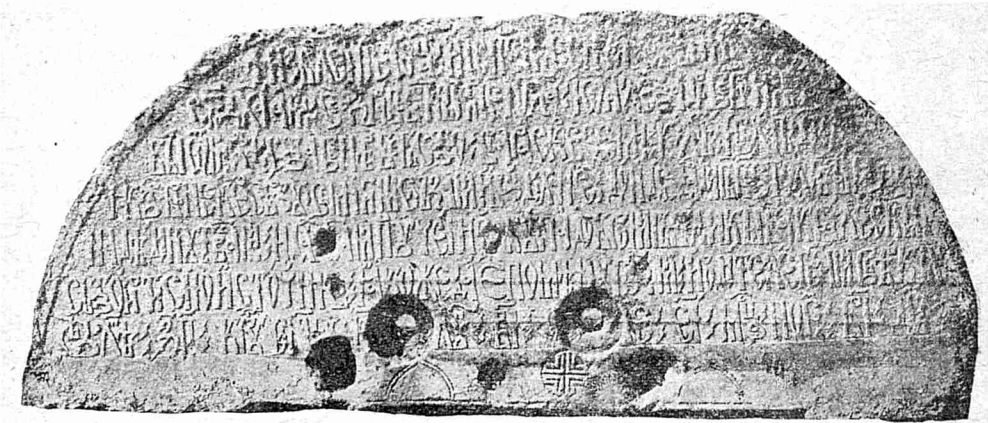
Alexandru Voevod, Doamna Ecaterina și fiul lor Mihnea Voevod.

La 2 Iunie 1621 cartea lui Io. Radul Voevod prin care dă mănăstirea Tutana să fie metoh la sfânta mănăstire a domnii lui Sfânta Troiță“. „Pentru că o am dat domnia mea mănăstirea Tutana, să fie metoh al mâ-

1) Arh. Stat, Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 370.

năstirii domnii mele Sfânta Troiță Că și mănăstirea Tutana a fost făcută din temelie tot de răposatul părintele domnii mele Mihnea Voevod, iar Mitropolia Sfânta Troiță a fost făcută de răposatul moșul domnii mele Alexandru Voevod¹⁾

Alexandru Vodă, primul ctitor al mănăstirii Sfânta Treime, venind în țară, a făcut și o cișmea, nu știm unde anume. Ea poartă următoarea inscripție slovenească, ce o dăm și în facsimil fotografic :

Inscripția dela Cișmeaua lui Alexandru Voevod, 12 Noembrie 1571.

„† Cu vrerea Tatălui și ajutorul Fiului și săvârșirea Sfântului Duh, amin! Iată eu, robul stăpânului meu Iisus Hristos, Io. Alexandru Voevod și domn, carele am fost din tinerețe în pribegie, în țara Arabiei 20 de ani și la Alep 14 ani, ca într'o strânsoare, cu multe lacrimi și suspine, până ce m'a adus Domnul Dumnezeu la scaunul domnii mele, la moștenirea domnii mele. Și mi-a dat domnii mele povață jupan Dobromir vel ban al Craiovei a face această cișmea, ca să fie de pomeană domnii mele și părinților domnii mele în veci. In anul 7080, crugul soarelui 15, crugul lunei 12, al temeliei 15, luna Noemvrie a 12-a zi“.

Am publicat această inscripție întâi, în text și traducere, în ziarul *Universul*, Nr. 120, de Duminecă 1 Mai 1932, sub titlul: *O prețioasă pisanie necunoscută dela Alexandru Vodă Mircea (1568—1577)*. După aceea a fost publicată și de d. prof. N. Iorga în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, anul XXVI. Fasc. 7 Ianuarie—Martie 1933, p. 4.

Inscripția de mai sus este foarte importantă prin cuprinsul său și aruncă multă lumină asupra trecutului lui Alexandru Vodă Mircea.

1) Arh. Stat., Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 602.

Alexandru Voevod a luat domnia, precum ne spune letopisețul țării în ziua de 7 Mai 1568.

La 5 Iunie 1568 Bailul Veneției Giacomo Soranzo¹⁾ raportează : „Voevodul (Petru cel Tânăr) e depus de Turci și aruncat în temniță ; ca succesori au ales pe Alexandru. Trimit ordine ca mama și frații celui depus să fie și ei închiși, iar averile să li se sequestreze“.

La 14 Iunie 1568 acelaș Bail²⁾ raportează : „Alexandru, ales Voevod al Valahiei, trimite darul Sultanului. Predecesorului său depus, Turcii îi fac o pensiune“.

Despre exilul lui Alexandru Voevod la Alep, despre scoaterea din domnie a lui Petru Vodă cel Tânăr (1559—1568) și înlocuirea lui cu mai sus zisul Alexandru Voevod, ne vorbește și raportul trimisului genovez dela Constantinopol anume Ferraro, înaintat guvernului Genovez în ziua de 6 Iunie 1568, astfel :

„(Petru Voevod, fiul lui Mircea Ciobanul) Voevodul Valahiei, fiind chemat aici de către Sultan, a venit cu o mie de oameni la Zircha și după ce a dat multe daruri de preț, l-au făcut prizonier, și, luându-i domnia, a fost dată unui altuia de acelaș sânge, numit Alexandru și care e mai bine de 25 ani de când este în exil la Alepo din Siria și care s'a oferit să răspundă la toate condițiile Sultanului. Și el nu dorește altceva decât viața și domnia. Se zice că au pus de l-au ucis pe celălalt“³⁾.

La venirea și urcarea lui pe tronul țării Alexandru Vodă era însurat cu domnița Ecaterina, o Levantină, cum observă d. prof. N. Iorga,⁴⁾ fiica unei Perote catolice și a unui grec din Hios și avea un copil de câțiva ani, pe Mihnea Voevod.

După logofătul Miron Costin, Alexandru Voevod a domnit 9 ani și o lună. „Și au murit în scaunul lui în București, spune Letopisețul țării,⁵⁾ în luna lui Iunie 25 zile, leat 7085 (1577). Și s'au îngropat în mănăstirea lui din jos de București. Și au domnit peste tot ani 9“.

Data exactă a domniei lui Alexandru Vodă este cea dată de Miron Costin, adică : de 9 ani și o lună.

1) C. Esarcu, *Documente din Veneția*, în *Rev. p. Ist. arh. și fil.*, anul II, vol. I, p. 179—180.

2) *Idem*, *o. c.*, p. 179—180.

3) „ Mirzi Vaivoda dela Valachia, essendo stà chiamato quì dal Gran-Signore, e venuto con mila homini in Zircha, e dopo fato molti onorati presenti, l'ano-fato pregione et, toltoge il stato, e dato a un altro de quel sangue, nominato Alesandro, el qual è piu de 25 anni che è in esilio in Aleppo di Soria, el qual se à offerto de dar tute le intrate al Gran-Signor, e lui non voler altro chel vito e vita vestita. Se dize farano morir l'altro“. (N. Iorga, Hurmuzaki, XI, pag. 78).

4) N. Iorga, Hurmuzaki, XI, p. XVII, nota 7.

5) St. Nicolaescu, *Letopisețul Țării-Românești*, p. 28.

Lespedea de marmoră, ce-i acoperea mormântul, poartă în limba slovenească și în limba grecească, următoarea inscripție:

Inscripția în limbile slavă și greacă depe mormântul lui Io. Alexandru Voevod 1577.

„(† A răposat binecinstitorul) Io. Alexandru Voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, (fiul lui Io. Mircea Voevod, nepotul lui Mihnea Voevod, în anul 7085, crugul soarelui 1, crugul lunii 17, indictionul 6, temelia (10, luna Iunie 17)“.

Acelaș înțeles îl are și inscripția greacă cu mici deosebiri :

„(† A răposat întru Dumnezeu dreptcredinciosul) acest Ioan Alexandru Voevod, strălucitul domn (a toată) Ungrovlahia

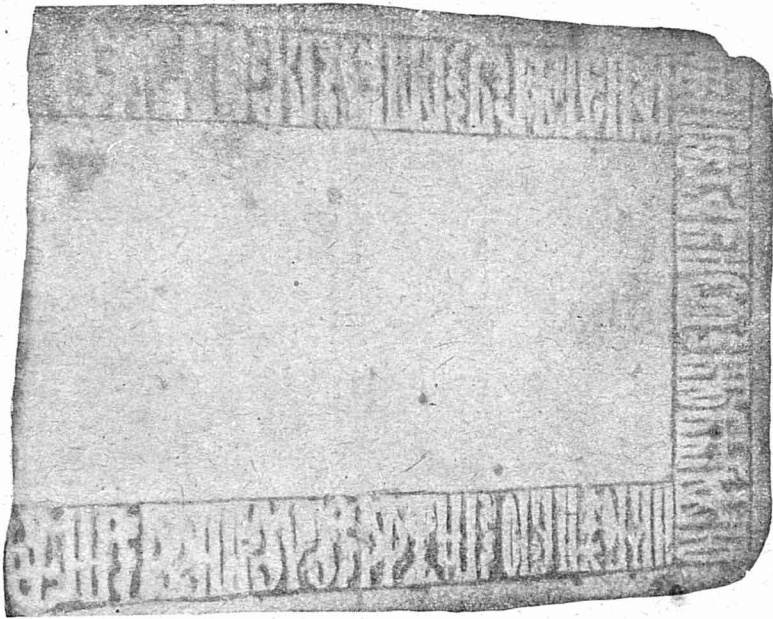
Letopisețul țării, după care s'au luat istoricii de până aci, dă data morții greșit. Inscripția de pe mormânt însă, ținând seama de crugul soarelui 1, de crugul lunii 17, ce se citesc clar pe piatră, ne dă data certă a morții Voevodului Io. Alexandru Voevod la 17 Iunie, iar nu cum s'a crezut, după variantele din letopiseț, de : 15, 25 Iunie, sau 25 Iulie 1577.

La 3 August 1577 Bailul Giovanni Corrado, ¹⁾ notează în raportul său :

1) C. Esarcu, *Documente din Veneția*, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, anul II, vol. I, p. 179—180. Acelaș bail, dogele Giovanni Corrado, notează în raportul său din 8 August 1577 : „sia morto Alexandro Vaivoda di Valachia et il signor manda quel stindardo a suo figliulo puto di 11 anni“. (Hurmuzaki, *Doc. IV*, 2. pag. 98).

„Se zice că Alexandru, Voivodul Valahiei, ar fi murit, și în locul lui s'a ales fiul său“. E vorba de Mihnea Voevod.

Piatra de pe mormîntul lui Alexandru Voevod se află la Muzeul Etnografic din București. A fost publicată întâi de d. prof. N. Iorga cu unele greșeli de lectură și de traducere și fără a se observa înscricția în grecește. În aceeași biserică se află mormântul domnițelor Elena și Despina, fiicele lui Alexandru Voevod, Piatra de mormânt a fost spartă în două. Dăm aci citirea și traducerea înscricției de pe bucata aceea, care vorbește de domnița Elena:

Piatra de mormânt a domniței Elena.

„† A răposat dreptcredincioasa și binecinstitoarea doamna Elena¹⁾

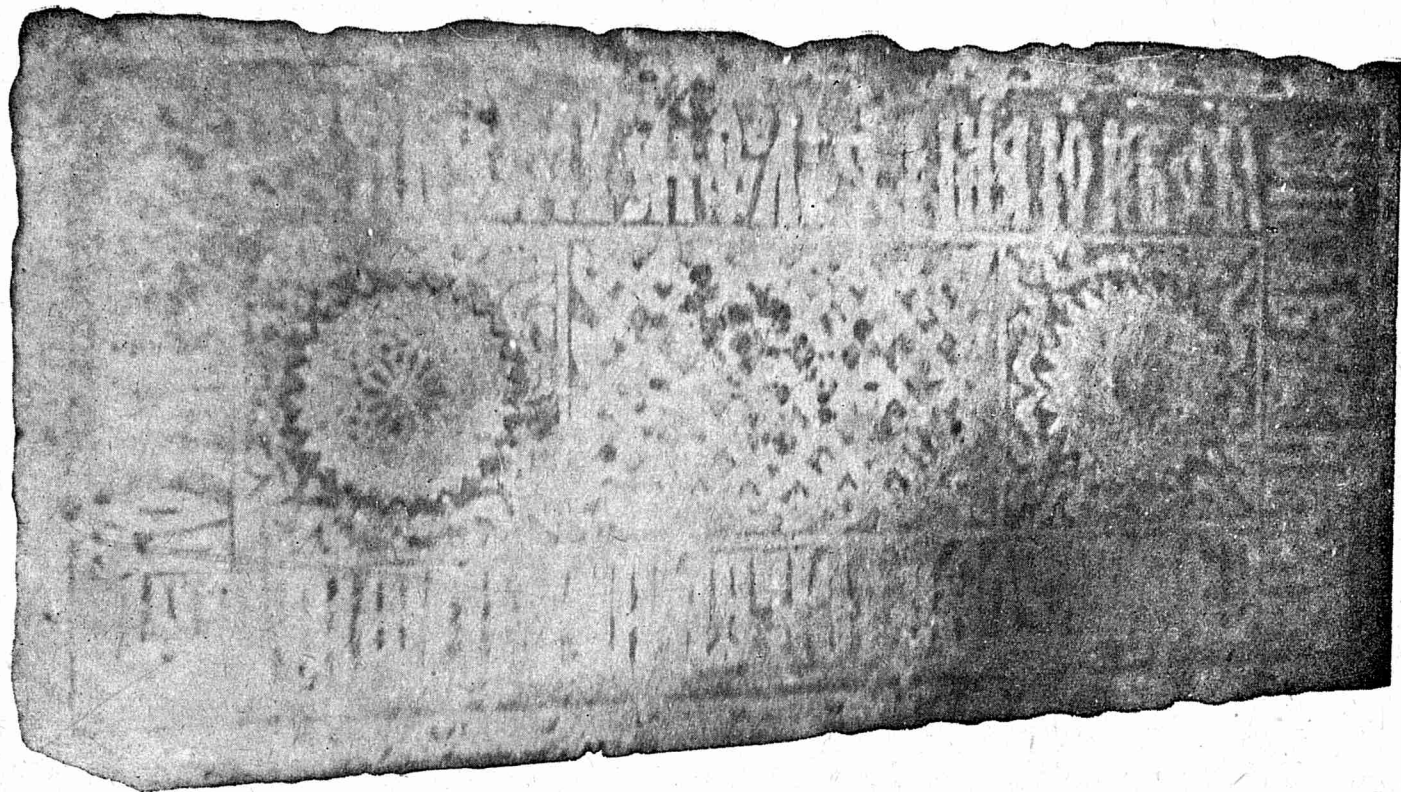
temelia 23, epacta 2, luna Ianuarie 14“.

Cealaltă bucată se găsește mai departe, cu fața întoarsă, folosită ca paviment, prinsă în ciment de alte pietre, și, drept aceea n'am putut citi și restul înscricției.

Alături de acest mormînt se găsește și lespeda de marmoră ce acoperă rămășițele lui Vlad Voevod, fiul lui Mihnea Voevod, cu următoarea înscricție în limba slovească, care se tâlcuește pe românește: ²⁾

1) St. Nicolaescu, *Documente slavo-române*, p. 282.

2) Idem, *o. c.*, p. 282.

Inscripția de pe mormântul lui Vlađ Voevod, 22 Iulie 1587.

„† A răposat binecinstitorul Io. Vlad Voevod, fiul marelui Mihnea Voevod, fiul lui Alexandru Voevod, în anul 7095, crugul soarelui 14, at lunii 1, temelia 4, luna Iulie 22 zile“.

În aceeași biserică mănăstirii Sfânta Treime au fost înmormântate și rudele lui Alexandru Voevod: Dobromir marele ban al Craiovei, soția lui Vilaia și fiul lor Mihail postelnicul. Mormintele lor nu se mai păstrează.

Asupra celorlalte morminte, câte se mai află astăzi în biserică, și asupra istoricului mai nou al bisericii, vezi: N. Iorga, *Inscripții din bisericile României I*, p. 245, C. Săndulescu-Verna, *Biserica Radu Vodă din București*, 1920, și George D. Florescu, *din Vechiul București*, 1935, p. 80.

Mihnea Voevod și fiul său Radul Voevod, ctitorii M-rii Ivir din Sf. Munte ¹⁾.

1. Vezi asupra acestor portrete St. Nicolaescu, *Documente slavo-române*, p. 283 și N. Iorga, *Noi descoperiri privitoare la Istoria Românilor*, Academia Română, *Memoriile Secțiunii istorice*, 1937, pl. III.

DOCUMENTE CU PRIVIRE LA ISTORICUL MÂNĂSTIRII RADUL VODĂ DIN BUCUREȘTI.

I.

Târgoviște, 24 Iulie 1587. Porunca lui Io. Mihnea Voevod domnul Țării-Românești, prin care întărește stăpânirea mănăstirii Sfânta Treime (Radul Vodă) din București, peste 13 prăvălii.

† Cu mila lui Dumnezeu Io. Mihnea Voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prea bunului răposatului Io. Alexandru Voevod. Dă domnia mea, această poruncă a domniei mele, sfintei Dumnezezeștei mănăstiri numită Mitropolie, din jos de București, unde este hramul sfintei și de viață începătoarei Troițe, ca să-i fie 13 prăvălii, în orașul București. Însă să se știe rândul acelor prăvălii. Pentrucă acest loc de prăvălii a fost cumpărat de răposatul dregător al domniei mele jupan Dragomir biv vel dvornic dela Nico și dela Gherghe, grecii, pentru 10000 mii aspri, încă din zilele răposatului părintelui domniei mele Io. Alexandru Voevod, când i-a dat Domnul Dumnezeu și cinstitul împărat domnia în Țara-Românească. Însă a fost cumpărat acest mai sus zis loc de prăvălii de mai nainte vreme de Nico și de Gherghe, grecii, dela Stoica Coto, grecul, și dela soția lui Stanca și Sora, și dela mama sa Dragolea, și dela nepotul lui Radul, pentru 8000 aspri. Iar după aceea, îndată ce l-a cumpărat cinstitul dregător al domniei mele mai sus zis, el, a făcut această mai sus zisă pivniță de piatră, și case peste pivniță, și două prăvălii în ulița mare, și dela pivniță la vale 4 prăvălii, și a cheltuit aspri 20000, aspri gata. Și după aceea iarăși a cumpărat Dragomir dvornicul niște prăvălii dela Iane și dela femeia lui Neacșa, pentru 7000 aspri. Însă, a fost cumpărate aceste prăvălii, de Iane și de soția lui Neacșa, dela Stoian, fratele Stoicăi, Coto grecul, pentru 3500 aspri. Și iar a cumpărat Dragomir dvornicul dela Nico potcovarul o prăvălie, pentru 2700 aspri. Însă a fost cumpărat Nico potcovarul această prăvălie dela Pătrașco postelnicul și dela fratele său Stanciul, pentru 2600 aspri. Iar apoi Dragomir dvornicul, el, a fost făcut pre acest loc 4 prăvălii, și a fost cheltuit Dragomir

dvornicul 5100 aspri. Iar după aceea cinstitul dregător al domniei mele jupan Pătru vel spătar, fiul lui Dragomir dvornicul, el a fost vândut aceste mai sus zise prăvalii unui boer anume Malcoci, pentru 67000 aspri. Iar după aceea ieromonahul egumenul Mardarie dela sfânta mai sus zisă mănăstire a domniei mele, el, a fost vândut din avutul sfintei mănăstiri și a fost cumpărat aceste mai sus zise prăvălii dela Malcoci, pentru 10000 aspri, ca să fie sfintei mănăstiri a domniei mele întru întărire, iar Dumnezeștilor călugări de hrană, iar domniei mele și părinților domniei mele veșnică pomenire. Drept aceea am dat și domnia mea sfintei și Dumnezeștei mănăstiri a domniei mele, ca să-i fie aceste mai sus zise prăvălii, ocină, și ohabnică ei; neclintită, după zisa domniei mele. Iată și mărturii am pus domnia mea: jupan Iane vel ban al Craiovei și jupan Chisar vel dvornic, și jupan Dumitru vel logofăt, și jupan Miroslav vel vistier, și jupan Pătru vel spătar, și jupan Ventil vel stolnic, și jupan Radul vel comis, și Vladul vel paharnic, și jupan Iane vel postelnic, și ispravnic jupan Dumitru vel logofăt. Și eu Stan din Săvești am scris, în scaunul de cetate Târgoviște, luna Iulie 24 zile, în cursul anilor dela Adam până acum, în anul 7095.

† Io. Mihnea Voevod din mila lui Dumnezeu domn.

Pergament. Monograma domnească, cu roșu, mijlocie. Pecetea aplicată în față, a căzut. Pe câmpul liber, din dreapta, notița: Această carte am făcut-o eu egumenul ieromonah Mardarie. (Arh. Statului M-rea Radu Vodă, pach. 58, doc. 4).

II.

Târgoviște, 9 Februarie 1588. Cartea lui Io. Mihnea Voevod, domnul Țării Românești, prin care întărește stăpânirea mănăstirii Sfânta Treime din București, peste satul Paraipanil din județul Vlașca.

† Cu mila lui Dumnezeu Io. Mihnea Voevod și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei, fiul marelui și prea bunului Alexandru Voevod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele Sfintei și Dumnezeștei mănăstiri din București, unde este hramul Sfânta Troiță, ca să-i fie de ocină în satul Paraipani, partea cinstitului dregătorului domniei mele jupan Mitrea biv vel dvornic, din sat și din vecini și din câmp și din baltă și de peste tot hotarul, ver cât se va alege. Pentru că au fost această ocină de moștenire¹⁾ din preajma, și au vândut această ocină ce este mai sus zisă cinstitului dregătorului domniei mele, iar domnia mea a cumpărat-o pentru 35.000 aspri dela cinstitul dregător al domniei mele, ce s'au

1) Loc alb în original.

zis mai sus și am adaos-o domnia mea la sfânta mânăstire a domniei mele, *pentru sufletul răposatului fiulul domniei mele Alexandru Voevod*, a le fi de pomenire și de întărire sfintei mânăstiri. Și au vândut cinstitu-lui dregător al domniei mele jupanului Mitrea biv vel dvornic această ocină, ce s'a zis mai sus, de a lor bună voe, dinaintea domniei mele și dinaintea boerilor domniei mele. Drept aceia am dat domnia mea sfintei mânăstiri ce s'a zis mai sus, ca să-i fie ocină ohabnică și de moștenire. Și de către nimeni neclintită, după porunca domniei mele.

Iată și martori așează domnia mea : jupan Iane, vel ban al Craiovei și jupan Chesar vel dvornic și jupan Dumitru vel logofăt, Petru spătar și Miroslav vistier și Radul comis și Ventil stolnic și Vladul paharnic, și jupan Iani vel postelnic și ispravnic Chesar vel dvornic. Am scris eu Radul Micul diac, fiul lui Lăudat biv vel logofăt, în minunata cetate numită Târgoviște.

Scris luna Februarie în 9 zile, dela Adam până acuma, în anul 7096.

† Io. Mihnea Voevod [1. p.] din mila lui Dumnezeu Domn.

Pergament. Monograma domnească mare : cu roșu ; pecetea aplicată în față, a căzut. Originalul act se află în proprietatea Doamnei Ana Lahovary. Domnia sa a binevoit a ne da o copie de pe acest act, drept care îl aducem respectuos velle noastre mulțumiri.

III.

Târgoviște, 14 Ianuarie 1615. Hrisovul lui Io. Radul Mihnea Voevod, domnul Țării-Românești, prin care întărește stăpânirea mânăstirii Sfânta Treime (Radul Vodă), peste satele : Mâneștii, Lupeștii, Marotinel, Chiseleful, Izvorani, Obilești, Bora, Cretineștii, Domneștii, Paraipanii, Măgurele, Dichiseni, Găunoșii, Otopeni, Vărăști, Pisculeștii, Ciurnernic ; peste niște livezi ; peste vama de vite dela Ghitioara și dela Telega ; peste niște mori dela Ciutărie, și peste trei roși de moară la vechea Baie din București.

† Intru Hristos Dumnezeu drept credinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și de sine stătătorul Io. Radul Voevod, fiul răposatului și marelui Mihnea Voevod și nepotul slăvitului și milostivului și bătrânului răposatului Io. Alexandru Voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, domnind și stăpânind toată țara Ungrovlahiei, încă și peste părțile de peste munții Amlașului și Făgărașului herțeg. Am binevoit domnia mea de a mea bună voie cu inimă curată și luminată a domniei mele, ca să proslăvesc pe Dumnezeu ce m'au proslăvit pe mine și cu slavă m'au înălțat la scaunul sfânt răposatului părinte al domniei mele, iată, am dăruit și domnia mea acest a tot cinstit și bine închipuit, ce este peste

toate cinstile și darurile, hrisovul de față al domniei mele, sfintei și Dumnezeieștei mânăstiri a domniei mele, care este de în jos de București, unde este hramul începătoarei de viață Sfânta Treime, ca să-i fie satele pe nume : Mâneștii, toți și cu tot hotarul. Pentru că acest sat Mâneștii a fost de moștenire al bătrânului și răposatului Mihnea Voevod, strămoșul domniei mele. Și iar să fie sfintei mânăstirii a domniei mele satul Lupeștii toți. Pentru că a fost cumpărat de răposatul moșul domniei mele Alexandru Voevod dela jupanița Caplea din Periș, pentru 26 000 aspri. Și iar să fie sfintei mânăstiri satul Marotinu, tot și cu hotarul și cu toți vecinii și cu toate bălțile, de pe câmp și dela Dunăre. Pentru că a fost cumpărat de răposatul părintele domniei mele Mihnea Voevod dela Vintilă din Cornățeni, fiul lui Staico clucerul, pentru 35.000 aspri. Și așa s'au întocmit : dacă nu va fi sfânta mânăstire în pace cu satul Marotinu, să fie volnică a lua un alt sat mai bun ; să fie sat pentru sat. Și iar să fie sfintei mânăstiri satul Chiselețul, tot și cu tot hotarul și cu vecinii, și din haltă și din pădure și de peste tot locul. Pentru că acest sat a fost de moștenire al lui Tudor Logofătul din Oroboești și al jupaniței lui Stana. Și hotarul să se știe : din apa Dunării, dela patru plopi, la sat pe Vadul Morilor și pe Gorgănel, și de aci pe Bășicuța, și iar pe Sorlița, și pe drumul morii și până la Pădurea Neagră. Pentru că l-a cumpărat părintele domniei mele Mihnea Voevod dela jupanița Stana și dela fiul ei Staicu postelnicul, pentru 40 aspri. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Izvorani, partea Stoicăi Țighira și a nepoatei sale Caplea, toată și cu toate viile, cât se vor alege de peste tot. Pentru că a cumpărat-o părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod dela Stoica Țighira, și dela nepoata sa Caplea, pentru 12000 aspri de argint. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Izvorani, partea lui Căzan toată, din câmp și din pădure și din vii și cu vecinii și din tot venitul, pentru că a cumpărat-o părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod dela Căzan, pentru 12000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Obilești, însă partea lui Stan, fiul lui Pădure, toată, din câmp și din pădure și din apă și de peste tot, pentru că a cumpărat-o Stan bi-vel spătar dela Stan, fiul lui Pădure, pentru 6000 aspri. Iar după aceea părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod a cumpărat această mai sus zisă ocină dela Stan spătarul, iar pentru 6000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină în sat la Obilești, partea lui Radul din Căptărești, toată, însă a patra parte din tot satul. Pentru că această mai sus zisă ocină, a fost cumpărată de Dragomir dvornicul dela Radul din Căptărești, pentru 7000 aspri. Iar după aceea Dragomir dvornicul a adaos-o la sfânta mânăstire mai sus zisă, pentru sufletul domnului său, moșul domniei mele, al răposatului Alexandru Voevod. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Bora și cu tot hotarul și cu toți vecinii. Pentru că

acest mai sus zis sat Bora a fost al jupaniței Elena dvorniceasa și a fiului său Tudoran slugerul, de moștenire. Și au fost datori răposatului părintelui domniei mele Mihnei Voevod 150000 aspri, și acești aspri nu i-au avut a se plăti de datorie, ci au dat acest mai sus zis sat Bora, tot, și un alt sat anume Untenii, tot, pentru mai sus zișii aspri. Iar după aceea părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod, satul Bora l-a adaos la sfânta mânăstire mai sus zisă; iar satul Untenii l-a dat și adaos la sfânta mânăstire numită Tutana, hramul sfântului marelui arhierarh Athanasie. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Cretineștii, tot și cu tot hotarul și cu braniștea și cu vecinii și cu tot venitul. *Pentru că acest sat Cretineștii, a fost de moștenire al jupaniței Elinei dvorniceasă a lui Ivașco dvornicul, nepoată de fiică a răposatului Radului Voevod cel Viteaz.* Și l-au vândut răposatului părintelui domniei mele Mihnei Voevod pentru 50000 aspri. Și s'au scris Elina dvorniceasa la sfânta mânăstire mai sus zisă, la sfântul pomelnic. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Domneștii, tot și cu tot hotarul și cu vecinii. Pentru că acest sat a fost de moștenire al Elinei dvorniceasa. Și după aceea jupanița Elina, ea, a vândut acest mai sus zis sat răposatului părinte al domniei mele lui Mihnea Voevod, pentru 65000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Parapanii jumătate, din câmp și din pădure și din apă și cu vecinii și cu toate bălțile. Pentru că a vândut acest mai sus zis sat Mitrea dvornicul răposatului părinte al domniei mele lui Mihnea Voevod, pentru 35000 aspri. Și s'a scris Mitrea la sfântul polmenic. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri a domniei mele satul Măgurele, însă partea doamnei Stancăi, fiica jupaniței Neacșăi, toată, cât se va alege, din câmp și din pădure, și din apă și de pretutindenii. Pentru că au schimbat doamna Stanca cu egumenul Mihail dela wai sus zisa mânăstire, și au dat doamna Stanca toată partea sa din Măgurele. Și după aceea încă și aspri gata 12000 aspri, iar egumenul Mihail a dat doamnei Stancăi partea sfintei mânăstiri din satul Islaz toată, să fie ocină pentru ocină. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Dichiseni, jumătate, și cu tot hotarul și cu vecinii și cu toate bălțile și cu tot venitul. Pentru că a cumpărat partea Niculei portarul, pentru 50000 aspri, și dela Țighirea partea lui pentru 30000 aspri, și dela Sârbul partea lui toată, pentru 25000 aspri, și dela jupanița *) partea ei toată, pentru 20000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri satul Găunoșii, tot și cu tot hotarul și cu vecinii și cu tot venitul, și din apă și de pretutindenii. Pentru că acest mai sus zis sat a fost de moștenire a lui Danciu dvornicul. Și l'au dat și l-au miluit la sfânta mânăstire, pentru sufletul lui și al părinților lui, și s'au scris la sfântul pomelnic. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri Otopenii, jumătate, din

*) Loc alb în original.

câmp și din pădure și din apă și cu vecinii. Pentru că l'au dat Dobromir banul, pentru sufletul fiului său Mihail postelnicul, și s'a înmormântat în sfânta mănăstire și s'au scris la sfântul pomelnic. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Vărăști, partea Dobri, însă a cincea parte. Pentru că a fost cumpărat-o părintele domniei mele dela Dobre, pentru 6000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Vărăști, partea lui Ivașco dvornicul. Pentru că a cumpărat-o părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod, pentru 20000 aspri. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină în sat la Pisculești, însă jumătate din sat, și cu vecinii și din pădure și din apă și din moară. Pentru că au dat și au miluit Radul din Slăvica această jumătate de sat la sfânta mănăstire, pentru sufletul său și a părintelui său. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Ciuernic, partea lui Dragomir dvornicul, toată, din câmp și din pădure și din apă. Pentru că au dat-o și închinat-o Dragomir dvornicul la sfânta mănăstire mai sus zisă. Însă această mai sus zisă ocină din Ciuernic a fost cumpărat-o Dragomir dvornicul dela Hurdui portarul din Onești. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri partea lui Hurdui al Boloșinii din Ciuernic, din câmp și din pădure și din apă și din mori. Pentru că au cumpărat-o egumenul Mardarie și cu călugării dela sfânta mănăstire, pentru 5000 aspri, și s'au scris la sfântul pomelnic. Și iarăși să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Ciuernic, partea lui Stepan Hurducăi, toată, din câmp și din pădure și din apă și din moară. Pentru că au dat și miluit la sfânta mănăstire mai sus zisă pentru 40 de sărăcuste. Și s'au scris la sfântul pomelnic. Și întru aceea egumenul Mardarie și cu călugării au plătit cu aspri acele sărăcuste dela sfânta mănăstire mai sus zisă, și au făcut acele sărăcuste. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri o livadă, lângă mănăstire, de ambele părți ale apei Dâmboviții. Pentru că această livadă a fost a lui Dragomir dvornicul, și a dat-o și adaus-o la sfânta mănăstire mai sus zisă, pentru sufletul lui și al părintelui său, și s'au scris la sfântul pomelnic. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri o livadă dinspre Colentina și cu pomet mult. Pentru că au fost cumpărat-o părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod dela niște orașeni din București, anume: Momce și Radul și Constanda și Gherghe și Manea și popa Isar și Maria și Nicola, pentru 7800 aspri. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri mai sus zisă vama dela Ghitoara și dela Telega, însă vama dela vite. Pentru că am văzut domnia mea și hrisovul moșului domniei mele al răposatului Alexandru Voevod și al altor domnitori pentru miluitură. Și după aceea am văzut domnia mea și hrisovul răposatului părintelui domniei mele, ca să-i fie sfintei mănăstiri spre întărire, iar dumnezeieștilor călugări și domniei mele și părinților domniei mele veșnică pomenire. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri, niște mori dela Ciutărie. Pentru că aceste mori au fost făcute de jupan Dobromir banul, însă a fost locul din orașul dom-

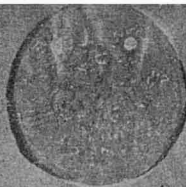
nesc și în această parte din spre Lupești a fost locul lui Dan, fiul lui Guia, din oraș. Și l-a fost cumpărat Dobromir banul dela el pentru 750 aspri gata. Și întru aceea răposatul moșul domniei mele Alexandru Voevod, au întreat pe Dobromir banul, ce a cheltuit pe aceste mori? el a spus cu dreptate și înaintea domniei sale, că au cheltuit 70000 aspri. Și întru aceea răposatul moș al domniei mele au întors acești 70000 aspri înapoi și aceste mai sus zisele mori le-au adaos la sfânta mânăstire mai sus zisă. Și iar să-i fie sfintei mânăsiri mai sus zisă trei roți de moară la vechea baie din București, însă lângă orașul domniei mele. Pentrucă am miluit domnia mea sfânta msnăstire mai sus scrisă pentru întărire și susținere, iar dumnezeieștilor călugări spie hrană, iar domniei mele și părinților domniei mele veșnică pomenire. Pentrucă aceste mori mai sus zise și sate, ce au fost de cumpărătoare dela moșul domniei mele răposatul Alexandru Voevod și dela părintele domniei mele răposatul Mihnea Voevod, și ce au miluit boierii pentru sufletul lor, câte sunt mai sus scrise, au tot ținut călugării dela sfânta mânăstire mai sus zisă cu bună pace până în zilele răposatului Mihail Voevod. Și de către nimeni n'au avut nici o băntuire. Iar din vremea în care au venit răposatul Mihail Voevod în țară dela Sinan pașă, de când s'au făcut toate relele și nevoile peste țara Românească, s'au constrâns toate satele sfintei mânăstiri, și s'au risipit toți vecinii, și s'au stricat *sfânta mânăstire, ce a fost de mai înainte vreme zidită și întemeiată de răposatul moș al domniei mela Alexandru Voevod și de răposatul părinte al domniei mele Mihnea Voevod*, și au fost toate pustii și stricate. Iar din vremea când a voit Domnul Dumnezeu și m'a dăruit pe domnia mea și cu sceptru de a ținea Țara Românească și m'a trimis cinstitul împărat, în patria și la scaunul părintelui domniei mele, la domnia Țării Românești, și domnia mea am făcut și am zidit sfânta biserică și mânăstire, pe locul acestei mânăstiri, ce a fost zidită de moșul domniei mele răposatul Alexandru Voevod. Iar după aceea a fost aminte domniei mele a vedea de rândul acestor sate și ocine ale sfintei mânăstiri, și am trimis domnia mea de am adunat toți vecinii, și am trimis domnia mea 12 boieri peste niște sate ce au fost cutropite de alte sate și au fost hotărnicite și alese de către alte ocine de alți boieri. Însă, să se știe, în satul Văcărești, stânjeni 140, în lățime, din lacul Văcăreștilor de peste ocina orașului și până în hotarul lui Negrea. Și iar satul Măgurelele, stânjeni 650, și să se știe hotarul: la Argeș și în sus de Ploiești, până ce se lovește (întâlnește) cu ocina Lupeștilor și a Bucureștilor. Și iar la vârful Ciurnic stânjeni 780. Însă, să se știe: din hotarul de jos până în hotarul Dudești. Și iar la satul Obilești stânjeni 400, și încă și hotarul să se știe: din hotarul Dobroeștilor până în jos de piscul Băii și până în matca Colentinei, și în lungime până în matca Pasării. Și iar la satul Dichiseni stânjeni 1470,

și hotarul să se știe; dela hotarul lui Hărbor în sus și până *) puțul lui Mișea, până în cornul orașului din jos, și hotarul de peste Dunăre și ce este în jos de satul, la Gorganul *) și iar la Pisculești stânjeni 528. Și, să se știe, hotarul la Furculița, în lung pe lângă seliștea *) și se oprește cu satul Brâncenii la coșarul popii Slavu, și la Ialomița, dincolo de Pupezeni, la Măceșul și în jos la grădina Stoinicăi. Drept aceea am dat și am miluit domeia mea sfintei dumnezeieștei mânăstiri a domniei mele, mai sus zisă, să-i fie spre întărire și dumnezeieștilor călugări de hrană, iar domniei mele și părinților domniei mele veșnică pomenire. Încă și blestem, după petrecania domniei mele, pe cine va orânduî Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Românești, sau din rodul inimii domniei mele, sau din neamul nostru, sau după păcatele noastre, sau dintr'o altă seminție; de va cinsti și va înoui și va întări acest hrisov al domniei mele, pe unul ca acela, Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l ferească și întărească întru domnia lui, iar în viața viitoare sufletul lui; iar de nu va cinsti și nu va înoui și nu va întări acest hrisov al domniei mele, pe unul ca acela Domnul Dumnezeu să nu-l cinstească și să nu-l întărească în domnia lui, iar în viața ce va fi sufletul lui. Care om va vrea să strice și să prăpădească și piardă acest hrisov al domniei mele, pe acela Domnul Dumnezeu să-l strice și să-l piarză, aici trupul lui, iar în viața ce va fi sufletul lui și să fie blestemat și afurisit de 318 stinți părinți dela Niceia și să aibe parte cu Iuda și Arie și cu ceilalți necredincioși Iudei, cari l-au răstignit pe Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Hristos, și au strigat: I-al, I-al, și-l răstignește pe El, sângele Lui asupra lor și a copiilor lor, care este și va fi în veci, Amin! Iată și mărturii am pus domnia mea: jupan Iane vel ban al Craiovei și jupan Cârstea vel dvornic și jupan Vintilă vel logofăt și jupan Dediu vel vistier și jupan Leca vel spătar și jupan Mihalache vel stolnic și jupan Bratul vel comis și jupan Lupul vel paharnic și jupan Bernat vel postelnic. Ispravnic jupan Vintilă vel logofăt. Și eu Stan logofătul cel bătrân, am scris, în cetatea de scaun numită Târgoviște, luna Ianuarie 14 zile, în cursul anilor dela zidirea lumii până în ziua de acum, în anul 7123.

† Io. Radul Voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

Pergament. Crucea, litera începătoare, și monograma domnească, mari și înfrumusețate. Pecetea atârnată. Hrisovul se află în Arhiva M-ril Ivir din Sf. Munte Athos.

*) Loc șters în original.

Handwritten text in a historical script, likely Romanian or Moldavian, arranged in dense columns. The text is written in a dark ink on aged paper. The script is a cursive style characteristic of the 17th century. There are several large, ornate initial letters at the beginning of sections, decorated with intricate floral and geometric patterns. The text appears to be a formal document or a historical record.

Hrisovul Jui Radul Mihnea, Voevod din 14 Ianuarie 1615.

IV.

București, Aprilie 1632. Cartea lui Leon Voevod, prin care întărește stăpânirea Mănăstirii Sfânta Treime din București, peste satul Parapanii din județul Vlașca.

† Cu mila lui Dumnezeu Io. Leon Voevod și Domn, fiul răposatului Io. Ștefan Voevod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele satului Parapanii din județul Vlașca, ce este al sfintei mănăstiri Sfânta Treime, ca să fie de acum în pace și slobod de găleată și de fânul de bou, de oaie seacă, de birul calului, de sulgiu, de cășărie, de maja de galbelă de fum, de podvoade, de mertice și de împrumut, de lucrul domnesc, de banii de județ și de toate mâncăturile, câte sunt preste an în țara domniei mele, de nimica val sau bântuială să n'a(aibă). Pentru că satele câte au fost de drum în județ pe mâna boiarilor, care țin județul de birărie, și au fost dându numai bir drept, luatu-le-am domnia mea toate de la mâna lor, de sîntu la cămara domniei mele, și le-am lăsat să dea numai bir cu ruptul, întru un an de două ori: la Sfeti Gheorghe și la Sfeti Dimitrie, și să meargă aprozii la zi, să le ia birul, cine cum va fi scriși de la cămară; iar alt nimenilea întru ei să nu intre. Iar apoi părintele egumenul Tănasiu de la Sfeta Troița, venit-au înaintea domniei mele cu rugăciune și s'au plâns, cum este un sat de drum și de margini, de are multe păsuri, și nevoi de turci și de călători, ca să lase domnia mea acest sat Parapanii, să nu dea cu ruptul într'un an de două ori ca alte sate de drum, ce să fie tot pre tocmeala ce au avut-o în zilele altor domni și acum în zilele domniei mele. Într'aceia domnia mea m'am milostivit pentru sfânta mănăstire Sfeta Troița, de l'am lăsat domnia mea, să fie lăsat în pace și iertat de toate, cum scrie mai sus, numai să dea un bir drept de lună câte un galben. Iar de vor ieși două birure într'o lună, să dea doi galbeni, și miare, cum vor da și alte sate de drum. Inșă așa am tocmit domnia mea cu părintele egumenul Tănasiu pentru satele de drum ale Sfintei Troiță și ale Mănăstirii Dealului, să le plătească el cu bani gata, din punga lui, aicia la cămară, cum vor ieși birurile pe lună. Iar birarii de județ sau de aicea de la Domnie, să nu intre nimenilea în satele mănăstirii, fără numai egumenul să aibă a plăti el la cămară, câte birure vor fi de lună, au un bir, au două, tot câte ughi ¹⁾. Derept aceia nimenilea să nu se ispitească a le învălui, că acela om mare certare va avea. Și această carte a domniei mele să calce toate cărțile. Și am pus domnia mea și blestem, care va dărui Dumnezeu în urma noastră a ii domn Țării-Românești încă să aibă a innoi și a întări această carte a domniei mele pre tocmeala ce scrie mai sus. Iar cine va călca și o va sparge, acela să fie trăclet și blestemat de Vlădica Hristos și afurisit

de trei sute optsprezece părinți și să lăcuiască cu Iuda și cu Arie la un loc. Și altfel să nu fie, după zisa domniei mele. Și ispravnic, cuvântul domniei mele. Scris Lăpădat, în București, luna Aprilie, zile , în anul 7140.

† Io. Leon Voevod (l. p.) Din mila lui Dumnezeu Domn.

(ss) Io. Leon Voevod.

Actul original se află în proprietatea Doamnei Ana Lahovary.

V.

Târgoviște, 16 Ianuarie 1649. Hrisovul lui Io. Mateiu Basarab Voevod, domnul Țării Românești, prin care închină sfintele mănăstiri Tutana, Băltenii, Iazerul și Stelea, metoașe ale mănăstirii Sfânta Treime din jos de București, împreună cu această sfântă mănăstire cu moșile și satele, vecinii, Țiganii, ville, morile și prăvăliile lor, ca metoh la sfânta mănăstire Ivirul din Sfântul Munte Athos, ce au fost date și mi-luite mai dinainte vreme de Mihnea Vodă, tatăl lui Mircea Vodă, strămoșul lui Radul Vodă; de Hrizea dvornicul, Stelea spătarul, Chiajna dvorniceasa și alți boeri.

† În cartea lui Moisi dela facere scrie, așa grăește Domnul Adonai : ascultă, Israele, și bagă în urechi poruncile mele, din câte veți agonisi pe tot anul, din avutul vostru, să dați zecuială neamului Levit, binecuvântaților lui preoți, pe cari le-au legiuit de mai 'nainte și în lege le-au cerut de Dumnezeu propovăduitorii apostoli, au poruncit și cu dâșii sfânta cântare de laudă de Dumnezeu purtătorii părinți, ne-au povățuit la ajutor și întărirea sufletelor noastre ; unii prin rugăciuni și privighere și post, unii prin milostenii și pocăință, să se curețe de păcate. Toate acestea le-au îndurat, ca să împărățească cu Hristos. Iată dar și eu binecinstitorul și de Hristos iubitorul și întru Hristos Dumnezeu drept credinciosul și singur stăpânitorul domn Io. Mateiu Basarab Voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu căpetenie și oblăduitor, domnind toată țara Ungrovlahiei, încă și părțile de peste munți, Amlașului și Făgărașului herțeg, tare am iubit lăcașele cele de sus, după cuvântul apostolului : cele ce ochiul n'au văzut și urechea n'au auzit și în sufletul omului n'au intrat, le-au gătit celor ce-l iubesc pre el, râvnind a urma împăraților și domnitorilor de demult, cari pe cele pământești bine le-au tocmit și întru facere de bine și cu pace au petrecut și împărăția cerului au câștigat. Iată și eu, robul lui Hristos, m'am milostivit cu tot sufletul meu de am înoit și am miluit și am dăruit domnia mea acest atot cinstit și bine inchipuit hrisovul de față. al domniei mele sfintei și dumnezeieștei mănăstiri numită *Tutana cu hramul Sfântului*

*Athanasie din Athos, care a fost făcută de bătrânul răposatul Mihnea Voevod, tatăl Mircei Voevod, strămoșul Radului Voevod, ca să-i fie satul Vălenii, tot satul cu toți vecinii și cu vinăriciul; și satul Brăteștii, tot satul cu toți vecinii; și satul Băilenii, tot satul cu toți vecinii; și satul Tutăneștii din județul Argeș, tot satul cu toți vecinii și cu toate hotarele; și satul Obislăveștii, tot satul cu toți vecinii; și satul Căzăneștii, tot satul și cu toți vecinii; și satul *) și satul Albotenii, tot satul cu crângurile și cu mlaștinile și cu bălțile, din câmp și din pădure și din apă și din uscat, și cu toate hotarele și cu tot venitul de pretutindenii, veri cât se va alege, din hotar și până în hotar. Pentru că satele ce s'au zis mai sus ele au fost date și miluite la sfânta mânăstire Tutana de răposatul bătrânul Mihnea Voevod, tatăl lui Mircea Voevod, strămoșul lui Radul Voevod, care au fost făcut sfânta mânăstire Tutana mai sus scrisă din temelia ei de domnia lui. Și am văzut domnia mea și cărțile vechi dela răposatul Mihnea Voevod de miluire peste aceste mai sus zise sate, făcute și cu mare blestem și date la sfânta mânăstire de când au fost anul 7000. Și iar să-i fie satul Mogoșeștii jumătate de pe Argeș, din câmp și din pădure și din apă și cu vecinii de pretutindenii, iar cealaltă jumătate din Mogoșeștii mai sus scrisă să o țină mânăstirea Códmeană. Pentru că acest sat Mogoșeștii a fost al lui Stoica logofătul și al lui Albul Negrul, dar l-au fost dat la sfânta mânăstire mai sus zisă pentru sufletul lor încă în zilele lui Vlad, tatăl lui Vlad Voevod, când a fost anul 7018. Și iar satul Niculeștii din județul Argeș, cu tot hotarul și cu toți vecinii și cu tot venitul. Pentru că acest sat Niculeștii mai sus scris el a fost dat de Stanciul Durduc și închinat la sfânta mânăstire Tutana, pentru sufletul său, în zilele lui Petru Voevod, fiul lui Mircea Voevod, precum am văzut domnia mea și cartea lui Vlad Voevod Călugărul, când a fost anul 7000. Și iar să-i fie satul Untenii din județul Buzeu, cu tot hotarul și cu toți vecinii și cu tot venitul de pretutindenii, veri cât se va alege. Pentru că satul Untenii l-au fost cumpărat Mihnea Voevod, tatăl lui Radul Voevod, laolaltă cu satul Bora dela jupânița Elina, jupâneasa lui Ivașcu biv vel dvornic, pentru 100.100 aspri de argint gata. Și-au dat satul Bora la sfânta Treime de în jos de București, iar satul Unteni l-a închinat la sfânta mânăstire Tutana. Pentru că l-a fost împrumutat Mihnea Voevod pe Tudoran, fiul Elinei dvorniceasa, cu 100.100, iar el n'a putut plăti, ci a pus aceste sate în prețul acestor aspri pentru 150.000, precum am văzut cartea lui Mihnea Voevod, când a fost anul 7097, și am văzut domnia mea și cartea Radului Voevod peste aceste mai sus zise sate, făcută pe aceste mai sus zise cărți, când a fost anul 7129. Țiganii, anume: *) cu sălașele lor, cari au*

*) Loc alb în original.

fost dați și miluiți la sfânta mănăstire de răposatul bătrânul Mihnea Voevod. Și iar să-i fie *sfintei mănăstiri Bălteni*, tot satul Băltenii și cu tot hotarul și cu toți vecinii și cu tot venitul, de peste tot hotarul, din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului și cu balta. Pentru că satul Băltenii el a fost cumpărat de mai nainte vreme de jupan Dumitrașcu vistierul și de jupâneasa lui Alexandra, ginerile lui Hrizea dvornicul, dela boerii din Cojești, dela jupanița Elina și dela bărbatul ei Gherghe și dela jupanița Despina și dela bărbatul ei Marcu și dela jupanița Voica, fiica lui Brăcan postelnicul și dela bărbatul ei Pătru și dela jupanița Neaga, fiica lui Badea și dela bărbatul ei Neacșul postelnicul pentru 19.000 aspri și pentru 2 țigani și penfru 2 țigance și pentru un postav roșu, însă au luat fiecare după partea ei : jupanița Elina cu bărbatul ei mai sus scris 5000 aspri și un postav roșu, iar Despina cu bărbatul ei 6000 aspri gata și o țigancă anume Ghincea și 2 țigani anume Danciu și Epure, iar Voica cu bărbatul ei 8000 aspri gata și o țigancă, anume: *) iar Neaga, fiica lui Badea cu bărbatul ei n'au luat bani dela jupan Dumitrașcu vistierul și dela jupanița lui Alexandra, ci au făcut schimb cu jupan Dumitrașcu vistierul. Și au dat jupanița Neaga și bărbatul ei Neacșul postelnicul lui Dumitrașcu vistierul și jupaniței lui Alexandra partea din Bălteni, iar Dumitrașcu vistierul și jupanița lui Alexandra ei au dat jupaniței Neagăi partea lor de ocină din Cojești, ce au avut-o de cumpăratură dela Ivan, ocină pentru ocină, și partea lui Grigorie biv vel logofăt tot din Bălteni mai sus scris toată câtă o are el de schimb și de cumpărătoare dela Neaga și dela bărbatul ei Neacșul postelnicul din Cojești, ce a fost cumpărată de jupan Dumitrașcu vistierul și de jupanița lui Alexandra dela Grigorie biv vel logofăt pentru 250 galbeni. Și le-au tot ținut jupan Dumitrașcu și jupanița lui Alexandra până la facerea de către socrul lor Hrizea dvornicul a mănăstirii Bălteni. Și s'au tocmit el de a lui bună voe și au dat satul Băltenii la sfânta mănăstire pentru pomeană și pentru sufletul lor. Și au întors socrul său Hrizea dvornicul toți banii ginerului său lui Dumitrașcu vistierul și fiicei sale Alexandrei înapoi cu voia lor. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri mai sus scrisă satul Hăreștii, jumătate și cu vecinii și cu moară și cu balta și cu tot venitul de peste tot hotarul, din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului și cu tot venitul. Pentru că această mai sus zisă jumătate de sat a fost cumpărată de jupan Hrizea biv vel dvornic dela Penișoară vistierul, pentru 500 galbani aspri gata, iar Penișoară vistierul el a fost cumpărat-o dela Isar, ginerile lui Micul grămaticul. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri satul Ulea tot satul cu tot hotorul și cu toți vecinii și cu tot venitul, din câmp și din

*) Loc alb în original.

pădure și din apă și din vatra satului și de peste tot hotarul, veri cât se va alege. Pentru că jumătatea de sat din Ulea a fost cumpărat-o Hrizea dvornicul dela Stoica paharnicul, fiul lui Theodosie logofătul Rudeanu, pentru 26000 aspri gata și pentru un postav și pentru un atlas și pentru o pereche de cuțite ferecate, iar cealaltă jumătate de sat din Ulea a fost a lui Vlad logofatul. Și au făcut schimb cu Hrizea dvornicul de au mai dat Hrizea dvornicul lui Vlad logofătul pentru această jumătate de sat din Ulea toată partea lui de ocină dela Periș, ce a avut-o de cumpărătoare. Și au mai dat și a 9 a parte de ocină din satul Copăcelul, pe care a fost cumpărat-o dela Hrizea banul. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Ohâia, toată partea Stanei, fiica lui Stoica postelnicul din Suslănești cu toți vecinii. Pentru că a fost cumpărat-o Hrizea dvornicul de la Stana pentru 7000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Ohâia partea Dragomirei, fiica lui Dragomir, fiul lui Stoica. Pentru că a cumpărat-o Hrizea dvornicul pentru 700 aspri gata. Și iar să-i fie ocină la Ohâia partea Leancăi, fiica lui Chirca din Negești și cu vecinii, câți i-a aflat pentru 4000 aspri gata. Și iar să-i fie ocină la Ohâia, partea Chircăi, fiul lui Chirca din Negești, pentru patru mii aspri gata. Și iar să-i fie ocină și vecini la Ohâia partea Calei, fiica lui Chirca. Pentru că au cumpărat-o Hrizea dvornicul de la Calea pentru 4000 aspri gata. Și iar să-i fie ocină la Negești de la Chirca, fiul lui Chirca, care ocină a fost aleasă și împietrită din spre Negești și de către Ulea cu un vecin anume Nedelcu, fiul lui Dumitru Tălaba, pentru 6000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri satul Costiciul tot cu tot hotarul și cu toți vecinii, anume : Costa cu fratele lui și cu fii lor și cu alți vecini, câți se vor afla. Pentru că i-a fost cumpărat Hrizea dvornicul de la Tudor, fiul lui Nan păharnicul din Măldărești, în zilele Radului Voevod, pentru 18000 aspri gata. Și de la Crasani stânjeni 268, pe care i-a fost cumpărat Hrizea dvornicul, tot în zilele lui Radul Voevod de la cumnata sa Jupanița Maria, ce au fost a lui Nan logofătul, stânjenul câte 3 costande, fac peste tot aspri 9040, și alipiți de satul Costiciul. Și a hotărnicit-o și a împietrit-o acum în zilele domniei mele Jupan Cernat vel portar cu 12 boeri, să fie tot o ocină într'un hotar, și să aibă a ținea din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului și de peste tot hotarul, cu tot venitul, din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri satul Dobrești de pe Colentina, din județul Elhov, din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului și din vadurile de mori și cu tot venitul. Pentru că l-a fost cumpărat Hrizea dvornicul de la Eftimie și de la Badea, fratele lui Drăghici logofătul din Fundeni, partea lor pentru 30600 aspri gata, și de la Stan Gălescul și de la Neacșa, fiica lui Șerban, și de la Tudora și de la Vladul, nepotul lui Stan Gălescul, partea lor, pentru 1000 aspri

gata, și dela Neacșa, vara lui Stroe, partea ei, pentru 2000 aspri gata, și de la logofeteasa lui Drăghici logofăt, ce a avut-o ea de cumpărătoare cu bărbatul ei Drăghici logofătul și cu ocina din Siliștea de Sus, pentru 2200 aspri gata, și de la Stancul, fiul lui Gheorghe logofătul din Fundeni, partea Manei Șolșăi, pentru 500 aspri gata. Și de la Tatomir partea fui, pentru 400 aspri gata. Și de la popa Tudor, ginerile lui Neagoe logofătul, și de la preoteasa lui Anca, fiica lui Neagoe logofătul, toată partea lui Neagoe logofătul. Și din funia Șerbănească, partea Stanei, fiica lui Neagoe, pentru 1700 aspri gata. Și de la Drăghici logofătul, și de la fratele lui, însă toată partea lui Cârstea și a fratelui lui Radul, pentru 2300 aspri gata. Și de la Drăghici logofătul ocina numită Seliștea, însă toată partea lui Balea și a fratelui său Mierăului, pentru 1200 aspri gata. Pentru că le-au fost cumpărat Hrizea dvornicul aceste mai sus zise părți de ocină, de la acești mai sus ziși și numiți oameni, pentru atâtea bani mai sus scriși, fac în total 11100 aspri, pe cari le-au fost hotărnicit și împietrit 12 boeri, în zilele *) Voevod, de au așezat hotarul și l-au împietrit. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină tot la Dobroeștii mai sus scriși, în afară de aceste hotare, toată partea jupâniței Stancăi, fiica nepotul jupâniței Vladei dvorniceasa, stânjeni 142, și partea lui Hrizea logofătul, fiul lui Dragomir, stânjeni 96, și din partea lui Vlăsul și a fratelui lui Balan, stânjeni 60. Pentru că a cumpărat părintele egumen Athanasie dela sfânta Treime dela Vlăsul și dela fretele său Balan mai sus scris, pentru 13 galbeni și jumătate, aspri gata, și a ales cu boerii domniei mele: Damaschin dvornicul, și cu megiașii, de către ocina megiașilor și a alipit-o către cealaltă ocină și a împietrit-o și a hotărnicit-o și a pus pietre și semne cu voia megiașilor, precum am văzut domnia mea și zapisul lor. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri niște vecini pe cari i-a fost cumpărat Hrizea dvornicul și i-a așezat pe ocina Dobroeștilor, însă vecinii, anume: Stanciul, fiul lui Ilie, ce au fost dela Ocnele-Mari cu fii lui; pentru că s'a fost vândut pentru 2400 aspri gata. Și Radul, fiul lui Stoica, carele a fost dela Craiova, cu fii lui. Pentru că s'a fost vândut el pentru 1800 aspri gata. Și Nedelco, fiul Dragului dela Cnezii Crătunești, cu fii lui. Pentru că s'a fost vândut el pentru 1800 aspri gata. Și Radul cu fratele său Marin, ce a fost din sat dela Pereni, din județul Vlașca, cu fii lui. Pentru că s'a fost vândut el pentru 3800 aspri gata. Pentru că acești mai sus ziși vecini, ei s'au fost vândut de a lor bună voie lui Hrizea dvornicul, ca să fie vecini la satul Dobroești, mai sus scris. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Căzșoare, partea Stancăi, fiica *) nepoată Jupâniței Vladei dvorniceasa, stânjeni

*) Loc alb în original.

138, și partea lui Hrizea logofătul stâneni 92, și niște țigani, anume: Radul și cu țiganca lui Marina și cu fiii lor Barbul și *) și Barbul cu țiganca lui Mariica și cu fiii lor *) și Sava cu țiganca lui Gherghina, și Banca, fiul lui Radul cu țiganca lui Boba și cu fiii lui *) și cu fiica lui Rada și alții. Pentru că aceste mai sus zise ocine de la Dobroești și de la Căzșoare și cu acești mai sus ziși țigani, au fost de moștenire ale Stancăi, fiica *), nepoata lui Hrizea dvornicul și a Vladei dvorniceasa de moștenire și bărbatul ei Dragul postelnicul, ci le-a fost dat și miluit la moartea ei la sfânta mănăstire Băltenii, pentru sufletul lor, și s'au îngropat oasele ei în sfânta mănăstire Băltenii, să le fie lor spre veșnică pomenire. Dă așijderea și Hrizea logofăt, fiul lui Dragomir, el încă au dat și miluit partea lui din Dobroești și de la Căzșoare la sfânta mănăstire sfânta Treime, pentru sufletul lui și pentru sufletul părintelui său, și au scris numele lui și al părintelui său la sfântul jrătvenic. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri niște țigani din țigănia lui Hrizea dvornicul, anume: Radoi, cu țiganca lui Dagna, și cu fiicele lor Stanca și Paraschiva, și Dumitru, fiul lui Radoi și cu țiganca lui Bogdana. Pentru că i-a cumpărat Hrizea dvornicul dela Hamza banul și de la soția lui Caplea, pentru 8000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri Tatul țiganul cu țiganca lui Vlada și cu fiicele lor Stănilava și Cârstina. Pentru că i-a cumpărat Hrizea dvornicul de la Danciul logofătul din Părăieni. Și Mihai țiganul cu țiganca lui Maria și cu sora lui Tudora *) Și Dochia țiganca, ce a fost de schimb de la Radul armașul Calicul, pentru fiica Bivolaresei, care a fost luat un țigan de al lui Radul armașul. Și Gherghe țiganul cu țiganca lui Tudora și cu fiii lui Neagul și cu fiicele lor *). Și iar să-i fie sfintei mănăstiri niște țigani anume Calotă cu țiganca lui *) și cu fiii lui *) și Dragomir cu țiganca lui Cârstina. Și Costea țiganul. Pentru că acești mai sus ziși țigani i-a fost dat Udrică comisul, fiul lui Hrizea dvornicul, la sfânta mănăstire, pentru niște vecini, ce i-a fost cumpărat el de vecini de la Bucșani, sfintei mănăstiri. Și a fost luat banii *) Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Fundeni de la Teodosie călugărul și de la preoteasa lui Anca și de la fiii lor Gherghe și Dumitru, partea lor: din câmp și din pădure și din apă și dintr'un vad de moară de la Colentina, a patra parte. Și cu loc în vatra satului cu case și cu grădină și cu pomi, cât este îngrădit împrejurul caselor. Pentru că le-a cumpărat Hrizea dvornicul de la Teodosie călugărul și de la preoteasa lui Anca și de la fiii lor Gherghe și Dumitru, pentru 3000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Intrescăldătoare de peste tot locul și peste tot

*) Loc alb în original.

hotarul Intrescăldătoare și cu braniștea, câtă se va alege. Pentru că a cumpărat Hrizea dvornicul de la Seman județul din București, și de la Stan Vrăjitorul și de la Popa Dragul și de la Stoica Butarul și de la Borcea clisiarul și de la Micleuș Ciauș, pentru 3000 aspri gata. Încă a mai dat pentru aceste ocine lui Borcea gramaticul și fratelui lor lui Dobre Diaconul, fiul lui popa Radul clisiarul 400 aspri, și lui Dragul diaconul, fiul lui popa Dragul clisiarul, 300 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Ciumernic toată partea lui *Turturea păharnicul, nepotul lui Drăgan din Glina*, însă din partea Udrei banul până la colnicul Tâmppei, jumătate de ocină, din apa Dâmboviței, preste tot hotarul. Pentru că a cumpărat-o Hrizea dvornicul de la Turturea păharnicul pentru 5000 aspri gata și pentru un postav, în preț de 10 galbeni. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină în sat la Gemenile, din județul Dâmbovița, pe apa Dâmboviței, dar trei vecini anume: Voico Glăvan, și Coman, și Cârstea, și cu fii lor și toți copiii lor de ocină dela Gemenile, de peste tot hotarul, de la Preda, fiul lui Pârful din Lazuri, pentru 68 galbeni aspri gata. Dar acești mai sus ziși vecini și ocine le-a cumpărat de mai 'nainte vreme Socol clucerul de la Preda, iar după aceea Hrizea dvornicul, el, a înapoiat banii lui Socol clucerul îndărăt. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri un vecin anume: Neagoe și fiul lui Vintilă, din sat de la Gemenile, și cu toată partea lui de ocină din Gemenile, de peste tot hotarul. Pentru că i-a cumpărat Hrizea dvornicul de la Stoica, fiul lui Pârful din Lazuri, pentru 6000 aspri gata. Și iar să-i fie doi vecini în sat la Gemenile anume: Șerbu Vânător și cu fii lui *) *) și Cănda cu fii lui și cu toată partea lor de ocină, de peste tot hotarul. Pentru că a fost cumpărat Hrizea dvornicul de la Mihai din Lazuri, pentru 57 de galbeni aspri gata. Și iar să-i fie un vecin anume Sava și cu fii lui și cu toate părțile lui, câte se vor alege de ocină de peste tot hotarul. Pentru că le-a cumpărat Hrizea dvornicul de la Marcu armașul și de la soția lui Maria din Drăgănești, pentru 12 galbeni. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină și vecini în satul Voinești, din județul Dâmbovița, pe apa Dâmboviței, de peste tot hotarul și cu tot venitul și cu toate morile. Pentru că a cumpărat-o Hrizea dvornicul de la Dobra, fiica lui Barbul din Voinești, toată partea ei de peste tot hotarul, pentru 6000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri toată partea lui Pano armașul și a soției lui din Târgoviște, de peste tot hotarul, cât au ei de cumpărătură și cu vadurile de moară și cu un vecin anume: Oana și cu fii lui Ursa și Dumitru. Pentru că a cumpărat-o Hrizea dvornicul de la Pană armașul și de la soția lui, pentru 4000 aspri gata. Și încă a dat Hrizea dvornicul pe acești vecini 2600 aspri gata, când i-a

*) Loc alb în original.

adus din țara Ungurească. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină la Voinești, toată partea lui Nica logofătul, cât a avut de cumpărătură de peste tot hotarul. Pentru că a cumpărat Hrizea dvornicul dela jupâneasa Păuna pentru 6000 aspri gata. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri niște vecini: Oprea cu un fiu Pană și cu fii lor și cu trei delnițe. S'a vândut el însuși lui Hrizea dvornicul, pentru 3000 aspri gata. Și Oancea maistoru cu fii lui s'au vândut ei înșiși lui Hrizea dvornicul pentru 2000 aspri gata. Și Tatul cu fii lui Dragomir și Barbul și Mihail, s'au vândut ei înșiși vecini lui Hrizea dvornicul, pentru 2000 aspri gata. Și Muja, fiul lui Pădure, cu fii lui Oprea și Șerban și cu toată partea lui de ocina din Voinești de peste tot hotarul, căci s'au vândut ei înșiși vecini lui Hrizea dvornicul, pentru 7000 aspri gata. Și Barbul, fratele lui Muja cu fiul lui Marcu și cu toată partea lui de ocină, pentru 5000 aspri gata. Și Danciul cu fiul său, căci s'a vândut vecin lui Hrizea dvornicul, pentru 1500 aspri gata. Și Radul, fratele lui Oprea, și cu fii lui, căci s'a vândut vecin lui Hrizea dvornicul, pentru ughi 17, bani gata. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri Bălteni ocină în sat la Bucșanii de jos, pe apa Neajlovului, jumătate de sat, stânjeni 700, partea lui Balea logofătul din Ruși și a Jupâniței lui Stanca, de peste tot hotarul și cu vadu de moară și cu vecinii anume: lane, și *) nepoții Mircei, cari au rămas din cumpărătură și cu tot venitul de peste tot hotarul. Pentru că a cumpărat Hrizea dvornicul dela jupanița Teodosia a lui Andrei biv vel logofăt și dela fiica lor Magda și dela ginerile ei Vasile, pentru 208 galbeni aspri gata. Și iar Andrei logofătul le-a fost cumpărat de mai nainte vreme dela Balea logofătul și dela soția lui Stanca. Și iar să-i fie ocină și vecini și vie în satul Grecii, cât se va alege de cumpărătoare, a lui Hrizea dvornicul. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri ocină și vie la Procica, ce este de cumpărătoare a lui Hrizea dvornicul, și s'a hotărnicit și împietrit cu 12 boeri, acum în zilele domniei mele. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri niște vii în dealul Sărbilor, ce le-a fost cumpărat Hrizea dvornicul dela lordache dvornicul *) ce a fost dat și miluit nepotul lui Hrizea clucerul la sfânta mânăstire. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri niște vii, iar în dealul Sărbilor, pe cari le-a fost dat și miluit Hrizea dvornicul la sfânta mânăstire Băltenii în vieța lui. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri niște prăvălii și cu pivniță spre prăvăliile sfintei mânăstiri numită Mihai Vodă, hramul Sfântului Nicolae. Pentru că a cumpărat Hrizea dvornicul un loc dela Stepan, pentru 800 aspri gata, iar un alt loc dela Iuga și dela Marcea, fiica lui popa Radul, și dela fiica ei Petria și dela ginerile său Toma, pentru 2800 aspri gata, și dela Manuilă Zografu, pentru 3000 aspri gata. Și a făcut Hrizea dvornicul prăvălii și pivniță, și

*) Loc alb în original.

a dat și a miluit la sfânta mănăstire mai sus scrisă. Pentru că aceste mai sus zise sate și ocine și vecini și țigani și vii și mori au fost cumpărate și ajunse; de Hrtzea dvornicul din agoniseala și din munca lui și din truda lui, din tinerețe până la bătrânețe, dela Radul Voevod și dela toți domnii de atunci până acum în zilele domniei mele și dela domnia mea. *Și le-au dat și le-au miluit la sfânta mănăstire a lui Bălteni cu hramul Sfântului Nicolae, pe care a întemeiat-o și zidit-o și făcut-o din temelie și până la sfârșit, și a dat-o și a miluit-o și închinat-o metoh la sfânta mănăstire Ivirul cu hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu din Sfântul-Munte,* cu toate satele și vecinii și țiganii și viile și morile și prăvăliile și cu toate vitele și odăjdiile și ferecăturile, să fie metoh la sfânta mănăstire Ivirul și întru ascultare și sub poruncile ei și a Sfintei Treime; care și ea a fost închinată metoh la Sfântul-Munte, la sfânta mănăstire Ivirul. *Și iar să-i fie sfântel mănăstiri Iazerul cu hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, care a fost zidită de jupâneasa Chiajna dvorniceasa a lui Cernica dvornicul, ca să-i fie sfintei mănăstiri ocină în sat la Mărăcineni, tot satul și cu tot hotarul și cu toți vecinii și cu balta, ce se numeste Iazerul, din județul Colentina, până în hotar și cu tot venitul.* Pentru că l-a cumpărat jupâneasa Chiajna dvorniceasa acest mai sus zis sat dela Nedelcu postelnicul și dela fratele lui Stroe, fii lui Radul postelnicul Căptariul din Mărăcineni, pentru 150 galbeni aspri gata, în zilele lui Radul Voevod, și dela Marina dela fiul său Staico și Stanca, partea lor pentru 5000 aspri gata. *Și iar să-i fie sfintei mănăstiri ocină la Brănești, jumătate de sat, din câmp și din pădure și din apă și din vaduri de moară și cu toți vecinii și cu tot venitul.* Pentru că această jumătate de sat a fost megiași, dar s'au fost vândut vecini jupaniței Chiajna dvorniceasa, de a lor bună voe, cu partea lor de ocină, însă vecinii anume: Dan și Radul și Manea cu fratele lui, pentru 32.000 aspri gata. *Și iar să-i fie ocină și vecinii în sat la Berivoești de pe Bratia, din câmp și din pădure și din apă și din moară și din munți și de peste tot hotarul.* Pentru că a fost cumpărat jupâneasa Chiajna dvorniceasa dela Dima și dela soția lui Brândușa și dela cumnatul său Vlaicul, jumătate de sat, pentru 23000 aspri gata, și dela Radul, din partea lui, a patra parte, pentru 11500 aspri gata. *Și dela Stanciul partea lui toată pentru 800 aspri gata, a fi vecini. Și dela fiul popei Damaschin un vecin anume Ungurul, cu toată delnița lui, pentru 1500 aspri gata. Și dela Mihail partea lui pentru 400 aspri gata, a fi vecini. Și dela popa Plăviță, partea lui, pentru 1000 aspri gata, a fi vecini. Și dela Șerban Furlog, partea lui toată, pentru 1000 aspri gata, a fi vecin. Și dela Coica partea lui pentru 430 aspri gata. Și dela Oana partea lui toată pentru 1400 aspri gata, a fi vecin. Și dela Ivașco partea lui pentru 1200 aspri gata, a fi vecin. Și dela Drăguș partea lui toată pentru 1000 aspri gata, a fi vecin.*

Și dela Mihail al lui Lupul, partea lui toată, pentru 1500 aspri gata. Pentru că a cumpărat jupăneasa Chiajna dvorniceasa aceste mai sus zise ocine vecini. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri partea lui Ignat la Sărulești, de peste tot hotarul, a treia parte. Și iar să-i fie ocină la Săruleștii de sus din partea Stanciului, fiul lui Danciul, și din a fratelui lui Stanciul, stânjeni 80. Pentru că a cumpărat Chiajna dvorniceasa pentru 2600 aspri gata. Și dela Stana și dela fiica ei Mica stânjeni 160, pentru 3906 aspri gata. Și iar să-i fie ocină la Brăzești din județul Ilfov de peste tot hotarul a treia parte din mori și din vii. Și iar să-i fie ocină la Glina de peste tot hotarul a treia parte. Și iar să-i fie ocină la Ghitioară, de peste tot hotarul a treia parte, din câmp și din pădure și din apă și din vama de sare și din ocina la Cureștii, a treia parte de peste tot hotarul. Pentru că Brăzeștii și Săruleștii partea lui dar și din Glina și din Ghitioara și din Curești, a fost aparținut jupaniței Chiajna și laolaltă cu bărbatul ei Cernica dvornicul și altele către alte moșii, iar după moartea lui Cernica dvornicul, apoi jupanița Chiajna ea a despărțit cu Ionașcu și cu soția lui Neacșa și cu sora ei Calea, fiicele lui Cernica dvornicul, să fie : jupanița Chiajna, din aceste mai sus zise sate și din toate celelalte, a treia parte, și din țigani a treia parte, și țiganii anume : Nistor țiganul cu țiganca lui Stoica și cu fii lor și cu fiicele lor Stanca și Siba și mama lui Nistor Stana și cu sora ei Neaga, și Stan Bucataru cu țiganca sa Slavna și cu fii lor. Și Drăgan țiganul cu țiganca sa Neaga și cu fii lor. Și Mircea cu salașul lui, și o țigancă anume Neacșa. Și iar să-i fie sfintei mânăstiri un sălaș de țigani anume : Stroe cu țiganca lui Rada și cu fii lor Radul și Dragomir și fiicele lor Anghelina și Mușa și altele, pentru că acest sălaș de țigani mai sus scris, el, a fost al lui Cernica dvornicul, cumpărat de acesta, iar după moartea lui, apoi ginerile lui Ionașco comisul și cu Calea, fiica lui Cernica dvornicul, ei au dat acest sălaș de țigani lui Fera logofătul, pentru datoriile lui Cernica dvornicul, pentru 15000 aspri; iar jupanița Chiajna, ea, a mers la banul pentru acest țigan mai sus scris, pentru că i-a fost aparținut cu bărbatul ei Cernica dvornicul, dar a fost vândut alte moșii de a răscumpărat acest sălaș de țigani dela Fera logofătul. Și iar să-i fie Puia țiganul faur cu țiganca sa Stana și cu fiul său Pătru și cu fiica lui Rada. Pentru că Puia țiganul el a fost de moștenire al jupaniței Chiajna, dar l-au fost robit Tătarii în zilele lui Radul Voevod, Deci Costanda slujerul el l-a aflat pe Puia țiganul la Tătari și l-a răscumpărat pentru 30 ughi aspri gata, și l-a adus aici în țară, iar jupanița Chiajna ea a întors aspri ughi 30 și o țigancă anume Stana. Pentru că Stana țiganca ea a fost a jupaniței Chiajna, daruită de Radul Florescu, pentru înfrățirea lui, în zilele lui Mihnea Voevod. Și niște țigani anume Conțu și Dragomir. Pentru că i-a cumpărat Chiajna dela Radul postelnicul

Năsturel pentru 2000 aspri gata. Și Rădul țiganul Buzatul, pe care l-a fost dat Ionașcu și jupăneasa lui Neacșa și fiul său Cernica dvornicul, l-a schimbat cu mănăstirea, pentru o altă țigancă anume Neaga, ea a fost dela mănăstirea lui. Și iar să-i fie niște prăvălii cu loc la București, ce le-a fost cumpărat dela Tudor, fiul lui Antonie șelarul, pentru 8000 aspri gata și un loc de case și cu o prăvălie ce l-a cumpărat dela Boba și dela fii ei și dela Ilie și dela Vladul, pentru 3000 aspri gata. Și iar să-i fie niște vii în dealul Lupeștilor, ce au fost ale popei Galation ieromonahul dela Acsoți, în zilele lui Radul Voevod, cu banii săi. Pentru că le-a cumpărat doamna domniei mele dela popa Galation pentru ughi 75 și le-a dat la sfânta mănăstire Iazerul, pentru satul Urechești, ce a fost al sfintei mănăstiri, și au făcut schimb. Și iar să-i fie sfintei mănăstiri Stelea cu hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, în oraș la București, satul Dălga de sus, tot satul și cu tot hotarul, și cu tot venitul, și cu toți vecinii și cu morile. Pentru că l-a cumpărat Stelea spătarul dela Datco clucerul, pentru 45000 aspri gata și un seraser și un atlas, precum am văzut domnia mea cartea lui Simeon Moghila Voevod, și cartea lui Mihail Voevod. Și iar să-i fie Stelei o moară dela Colentina, cu locul dinprejurul morii, precum a ținut-o mai nainte vreme, a fost cumpărat-o Stelea spătar, pentru 14000 aspri gata, când a fost cursul anului 7110. Și iar să-i fie jumătate de sat dela *). Și iar să-i fie satul Răceni pe marginea Dunării, tot satul cu tot hotarul și cu toți vecinii. Și prăvălii la București lângă prăvăliile Sfântului Gheorghe la târgul de Jos și cu pivniță, pe cari prăvălii le-a fost cumpărat *Stelea spătarul dela Norocea dvornicul, în zilele lui Mihnea Voevod*. Pentru că aceste mai sus zise ocine și moșteniri și vecini și țigani și vii și mori și prăvălii, au fost ale sfintei mănăstiri Tutana și ale sfintei mănăstiri Baltenii, și ale sfintei mănăstiri Iazerul și ale *sfintei mănăstiri Stelea*, mai sus scrisă, care este sub ordinile și ascultarea sfintei mănăstiri Sfânta Treime, ce a fost închinată la sfânta mănăstire Ivirul din Sfântul-Munte metoh, date și miluite la sfânta mănăstire mai sus scrisă de *răposatul Mihnea Voevod, tatăl lui Mircea Voevod, strămoșul lui Radul Voevod, și de Hrizea dvornicul și de Stelea spătarul și de Chiajna dvorniceasa* și de alți boeri, dar au venit părintele egumen *) dela sfânta mănăstire, împreună cu popa Dionisie, și a arătat cărțile și zapisele de miluire și de cumpărare părintelui Athanasie egumenul. Drept aceea și domnia mea am înțeles și am întărit cu acest hrisov al domniei mele, ca să-i fie aceste mai sus zise ocine și vecini și țigani și mori și vii ale sfintei mănăstiri mai sus scrisă de moștenire ohabnică și întru întărire în veci. Încă și blestem am pus,

*) Loc alb în original.

după plecarea domniei mele, ce-i moartea a toate împăciuitoare, pe cine va alege Domnul Dumnezeu a ținea sceptru Țării Ungrovlahiei, să-l povățuiască pe el Domnul Dumnezeu a înoi și întări, iar cine îl va strica și prăpădi, să fie de trei ori blestemat de cei 318 sfinți părinți, și să fie judecat cu Iuda și Arie. Iată dar și mărturii am pus domnia mea: pan Ghiorma vel ban al Craiovei și pan Dragomir vel dvornic și pan Radul vel logofăt și pan Stroe vel vistier și pan Diicul vel spătar și pan Preda vel clucer și pan Barbul vel stolnic și pan Radul vel comis și pan Drăgușin vel paharnic și pan Costandin vel postelnic*) și ispravnic Soare logofăt. A scris Radul Sărbul, în scaunul cetății Târgoviște, luna Ianuarie a 16-a zi, dela Adam, în cursul anului 7158, iar dela mântuirea lumii 1649.

† Io. Mateiu Voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(ss) *Io. Mateiu Voevod.*

Orig. pe pergament. Se păstrează în Arhiva mănăstirii Ivir din Sf. Munte Athos.

* * *

Inscripția de pe piatra de mormânt a lui Alexandru Mircea Voevod, vezi facsimilul el la p. 12, a fost publicată întâi de d. prof. N. Iorga în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, anul XXII, Fasc. 62, Octombrie-December 1929, p. 161,

*) Loc alb în original.

NOTE, ÎNTREGIRI

La știrile prețioase date mai sus, despre istoricul mănăstirii Radu Vodă, adăogăm și pe cele următoare :

Biserica Sfânta Treime din jos de București, înălțată la 1568 de Alexandru Voevod zis Oaie-Seacă, a fost pe vremea lui și a fiului său mitropolie. Prima mitropolie în București, pe timpul lui Vlad Vodă Călugărul (1482—1496) și a urmașilor săi, a fost biserica Sfântu Gheorghe Vechiu. Pe timpul lui Leon Vodă (1629—1630) devine mitropolie mănăstirea lui Stelea Spătarul.

Cartea ¹⁾ lui Io. Radul Voevod, fiul lui Mihnea Voevod, din 2 Iunie 1621, vorbind de Sfânta treime, spune :

„Iar Mitropolia Sfânta Troiță au fost făcută de răposatul moșul domnii mele Alexandru Voevod“.

Iar pentru Mitropolia dela Stelea, ne grăește cartea lui Mateiu Basarab Voevod ²⁾ din 26 Aprilie 1633, cu privire la moșia și rumâni din Prisiceni, județul Vlașca, astfel :

„Dat-am domnia mea această poruncă a domnii mele sfintei și Dumnezeștei Mitropolii, ce s'au chemat Stelea, hram Adormirea Născătoarei de Dumnezeu și cinstului și prealuminatului părintelui nostru chir Vlădica Grigore, ca să fie sfintei Mitropolii de aicea din București, ce scrie mai sus, ocină și rumâni în sat în Prisiceni, în județul Vlăsșii, jumătate din sat, partea lui Gherghe Psoma. Pentrucă această ocină din Prisiceni, fost-au a lui Gherghe Psoma. Deci, cându au fost în zilele răposatului Mihail Voevod, el, au fost dat și o au închinat la sfânta mănăstire Stelea, care este Mitropolie, pentru sufletul lui și al părinților lui, unde sunt și oasele lui îngropate. Deci de multă răutăți ce sau întâmplat în urma lui Mihaiu Vodă de au stătut mănăstirea tot pustie, ce n'au avut cine căuta de moșile mănăstirii cât și mănăstirea încă s'au stricat și s'au pustiit de când cu Sinan Pașa. Iar după aceia când au fost în zilele lui Alexandru Voevod Iliăș iar părintele nostru Grigore Mitropolit, sfinția

1) Arh. Statului, Condica M-rii Radu Vodă Nr. 166, p. 602.

2) Idem, Condica M-rii Nr. 166, p. 691.

lui, s'au îndemnat cu osteneala de o au dres și o au făcut scaun de vlădici, dacă s'au mutat domnia aici în București“.

Mitropolia Sfânta Treime, înălțată de Alexandru Vodă, distrusă de ostașii lui Sinan Pașa, a fost rezidită de Radul Vodă Mihnea, fiul lui Mihnea Turcul și nepotul mai sus zisului Alexandru Vodă. Deatunci ea poartă numele de mănăstirea Radu Vodă.

A fost una din cele mai bogate biserici din București și chiar din toata țară. A avut de metoace, închinare ei, mănăstirile: Tutana din Argeș, zidită de Mihnea Vodă cel Rău și rezidită de restrănepotul său Mihnea Vodă Turcul; mănăstirea lui Stelea spătarul din București; Schitul Băltenii al lui Hrizea vornicul din Ilfov și Iazerul¹⁾, precum ne mărturisesc documentele reproduse mai sus.

În anul 1657, Diaconul Paul din Aleppo²⁾, vizitând în ultima zi a lunii August, Luni, această sfânta mănăstire, ne-a lăsat următoarea descriere: „Această mănăstire e situată tot la o margine a orașului, pe o colină înaltă, înconjurată de un râu, și de apă stătătoare; în timpul creșterii apelor nu se poate ajunge la dânsa decât pe un pod de lemn; că zidirea e foarte frumoasă cu un aspect prea plăcut. Biserica e mare și spațioasă, mult ornamentată, și acoperită peste tot cu picturi. În partea despre miazăzi e locul mormintelor domnilor, cu bolți de marmoră albă, împodobite cu vâluri de stofe țesute cu fir. Sunt făcute în formă de cupole, cari se reazămă pe patru stâlpi de bronz. Portretele domnilor sunt zugrăvite pe pereți“.

Din 10 Februarie 1613, avem actul de închinare a mănăstirii Sfânta Treime ca metoh la împărăteasca mănăstire Ivir din Sfântu Munte Athos, dat de Radul Vodă³⁾ Mihnea, care grăește:

„† Întru Hristos Dumnezeu bun credincios și iubitorul de Hristos însuși țiitor Io. Radu Voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu biruitor și domn a toată Ungrovlahia, încă și plaiurilor de peste munte, Amlașului și Făgărașului herțeg. Bine am voit domnia mea cu bunăvoință cu curată și luminată inimă a domniei mele, ca să proslăvesc pre Dumnezeu, cel ce m'au proslăvit pre mine și cu slavă m'au înălțat pre scaunul odihniților părinților domniei mele, iată am dăruit și domnia mea acest cinstit și bine închipuit hrisovul al domniei mele, carele este preste toate cinstitele daruri, sfintei și Dumnezeestii mănăstiri dela Sfântu“

1) Sfânta mănăstire Iazerul cu hramul Adormirea prea sfintei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Mariei, a fost zidită și întemeiată și făcută din temelie de jupâneasa Chiajna dvorniceasa a Cernicăi dvornicul. (Arh. Staț., Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 51 și p. 294).

2) *Căldătorile patriarhului Macarie*, traducere de Em. Cioranu (1900), p. 208. G. I. Ionescu Gion, *Istoria Bucureștilor*, p., 246-247.

3) Arh. Statului, Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p., 36.

Munte al Athosului, care se chiamă Iviria, întru care este hramul sfânta și cinstita Adormirea prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu, părinților și fraților cari viețuiesc într'această sfântă mânăstire, ca să le fie lor metoh, dată și închinată sfânta și Dumnezeiasca mânăstire, care se chiamă Sfânta Troiță, care este lângă București. Și au fost zidită și făcută de odihnitul moșul domniei mele Io. Alexandru Voevod, *lavră mare și de cinste în loc de Mitropolie*“.

La 31 Decembrie 1616, ocolnica ¹⁾ lui Alexandru Iliăș Voevod, vorbind de trecutul sfintei mânăstiri Treime, spune :

„Iar atuncea, în zilele lui Mihail Voevod, multe și grele oști turcești au lăcuit pe lângă mânăstire, până când au arsu această sfântă mânăstire ce s'au zis mai sus, și s'au spart până în temelie. Și iar după aceea s'au risipit toate bucatele, satele și țigani sfintei mânăstiri și s'au fost mutat la mânăstirea repositului Mihail Voevod. Alții au stricat hotarele dela oarecare sate și atuncea multe cărți ale sfintei mânăstiri s'au pierdut. Apoi după aceea dacă au venit Radul Voevod domn în țara Românească, iar domnia lui au avut grijă de bucatele sfintei mânăstiri sate și țigani. Apoi întâi iarăși au zidit această sfânta biserică și mânăstire ce s'au zis mai sus din temelia ei până au isprăvit-o de tot. Și după aceea au strânsu toate bucatele, sate și țigani, iar la sfânta mânăstire ce s'au zis mai sus, și câte au aflat ale răposatului moșului domniei lui Alexandru Voevod și părintelui domniei lui Mihnea Voevod, cărți și hrisoave toate le-au înouit“.

La 2 Iunie 1621, Radul Vodă Mihnea, închinând sfânta sa mânăstire Tutana din Argeș, să fie metoh la sfânta mânăstire Troița (Radu Vodă), arată : ²⁾

„Pentru că o am dat domnia mea mânăstirea Tutana să fie metoh mânăstirii Troița. Că și mânăstirea Tutana a fost făcută din temelie iar de răposatul părintele domniei mele Mihnea Voevod, iar Mitropolia Sfânta Troiță au fost făcută de răposatul moșul domniei mele Alexandru Voevod“.

Iar la 14 Iunie 1621 acelaș Radul Vodă Mihnea face închinarea sfințelor lăcașe mai sus zise ca metoace la sfânta mânăstire Ivir din Sfântu Munte Athos ³⁾.

Dar mai lămurit ne vorbește asupra mânăstirii Tutana și a moșiilor sale hrisovul lui Mateiu Basarab Voevod din 20 Iulie 1648, astfel :

Și iar să fie sfintei mânăstiri *Tutana*, hramul Sfântului Athanasie al Athonului, *care este făcută de răposatul bătrânul Mihnea Voevod, tatăl Mircei Voevod, strămoș Radului Voevod*, care este dată și închinată metoh la sfânta mânăstire Ivirul dela Sfetagora“, ca să-i fie satele Brăteștii, Băi-

1) Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 44 verso.

2) Arh. Stat. orig. slovenesc în Secția Istorică ; Condica M-rii Radu Vodă 166, p. 602.

3) St. Nicolaescu, Bucureștii, Nr. 1—2, 1936, p. 130, 131.

lenii, Tutăneștii din Argeș și satele Obislăvești, Căzănești și Albotenii toți cu crângurile și cu mlăcile și balta. „Pentru că satele ce s'au scris mai sus ele au fost date și miluite la sfânta mănăstire Tutana de răposatul bătrânul Mihnea Voevod, tatăl Mircii Voevod, strămoșul Radului Voevod ¹⁾, când s'au făcut această mănăstire, ce s'au scris mai sus, cum am văzut domnia mea și cartea Mihnei Voevod de milă de când au fost leatul 7000“.

La 28 Iulie 1642, Hrizea vornicul ²⁾, vorbind de mănăstirea sa Bălteni și de închinarea ei la Sfânta Treime și apoi la Ivir din Sfântu Munte, mărturisește :

„Iar când mi-s'au întâmplat vreme de moarte, lăsat-am cu a mea limbă slobodă la vreme de petrecere și acestelalte sate și moșii și vii și mori și țigani și dobitoc, tot sfintei mănăstiri. Și am învățat să mă îngroape la sfânta mănăstire la Sfânta Troiță la București, care este zidită de răposatul Radu Voevod. Și am fost eu ispravnic și am trudit acolo, cu osteneala. Și fiind eu rob răposatului Radului Voevod și știindu-i oasele odihnind la această mănăstire la Sfânta Troiță, care este închinată la Sfetagora la sfânta mănăstire dela Ivir, unde este hramul Uspenia prea sfintei Bogorodiță, și eu încă am poftit să mi se odihnească oasele într'acel sfânt lăcaș. Așijderea și eu mi-am lipit munca mea unde este a domnului meu răposatului Radu Vodă. Și am închinat și eu sfânta mănăstire a mea dela Bălteni cu toate satele și cu toate moșiile și viile și morile și pivnițe și prăvălii și țigani și dobitoc, cu toate ce are sfânta mănăstire la Ivir. Și am pus ispravnic pre duhovnicul meu părintele Athanasie ³⁾ egumenul dela Sfânta Troiță“.

EGUMENII MĂNĂSTIRII SF. TREIME A RADULUI VODĂ DIN BUCUREȘTI

1. Uriil, 23 Februarie 1580.
2. Doroteiu, 4 Aprilie 1581.
3. Onofrie, c. 1577—1583.
4. Mardarie, c. 1587—1591.
5. Ioachim, 10 Iunie 1590, 3 Octombrie 1590.
6. Grigorie ⁴⁾, c. 1614—1628.

1) Arh. Stat, Condica M-rii Radu Vodă 166. p. 208,

2) Idem, p. 223—224.

3) Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 223—224.

4) Arhimandritul Grigorie, egumenul mănăstirii Sfânta Treime, a fost înălțat în 1629 la rangul de mitropolit al Țării Românești. A fost tuns în schima monahală la mănăstirea Ivir din Sfântu Munte. Ca Vlădică el a reîntemeiat făcând-o mitropolie mănăstirea Stelea din București, pe care o aflase : „pustie și stricăță și arsă, fiind în ființă numai zidul și sulgeria domnească“. (Arh. Stat, Condica M-rii Radu Vodă, 166, p. 108).

7. Athanasie sau Tănasie, c. 1626—1648.
8. Ignatie, 1634,
9. Cosma, 1634—1636.
10. Paisie, c. 1648—1689.
11. Serafim, 28 Iulie 1654 ; 5 Mai 1655.
12. Ioachim, c. 1662—1663.
13. Damaschin, c. 1668—1678.
14. Dionisie ¹⁾, c. 1661—1742.
15. Solomon, 1662.
16. Chiprian, c. 1663—1698.
17. Chiril, c. 1705—1708.
18. Partenie, c. 1673—1736.
19. Timoteiu, c. 1709—1715.
20. Visarion, c. 1722—1724.
21. Eremia, c. 1726—1733.
22. David, 1730.
23. Iosif, c. 1743—1750.
24. Athanasie, c. 1763—1772.
25. Macarie, 29 Octomvrie 1741.
26. Filaret, c. 1752—1758.
27. Teodosie, 12 Martie—17 Martie 1761.
28. Ioanichie, c. 1750—1781.
29. Hrisant, c. 1781—1786.
30. Ignatie, c. 1792—1804.
31. Teodosie, 1813.
32. Grigorie, 1819.
33. Teoclit, 1823, Martie,
34. Romano, 1827.
35. Sava, c. 1837—1844.
36. Serafim, 1849.

Aceștia sunt egumenii pe căți i-am găsit în documentele ce am cercetat.

*

2) A fost ales mitropolit al țării în locul lui Teodosie (cf. Diac. Nic. M. Popescu, *Dionisie Mitropolitul Ungrovlahiei*, 1914).; C. Săndulescu-Verna, *Biserica Radu-Vodă din București*, 1930, p., 25.

La 7 Martie 1582 Stelea spătarul ¹⁾ a închinat a fi metoh la sfânta mănăstire Ivir din Sfântu Munte mănăstirea sa *Grinduri*, făcută de piatră.

Iar pentru închinarea mănăstirii sale Stelea din București la aceeași mănăstire din Sfântu Munte, ne vorbește și cartea mitropolitului Grigorie Ivirioteul din 1634, astfel :

„Chir Grigorie mitropolitul a toată Țara Românească și părintele arhiepiscop chir Teofil al Râmnicului și părintele episcop chir Efrem al Buzăului și părintele Teodosie egumenul dela sfânta mănăstire Tismana și părintele egumenul Vasilie dela Bistrița și părintele egumenul Dionisie dela Cozia și egumenul Grigorie dela Argeș și egumenul Varlaam dela Deal și egumenul Ioanichie dela Glavacioc și egumenul Ignatie dela Sfânta Troiță și cu toți egumenii din toate mănăstirile și cu tot soborul. Dat-am cartea noastră sfintei și Dumnezezeștei mănăstiri ce se chiamă Ivir dela Sfântagora, unde este hramul Adormirea Precistii și tuturor călugărilor, câți vor lăcuși într'acel sfânt loc, ca să-i fie sfintei mănăstirii ce se chiamă Stelea din oraș din București, ce este iar Adormirea Precistii, metoh și supt mâna mănăstirii cu locul și cu toate moșiile și prăvăliile de aici din București, ce au fost cumpărat Stelea spătarul, să fie la Sfetagora la mănăstirea Ivir. Pentru când au cumpărat Stelea spătar loc, să facă mănăstire, trimi-s'au întâi Stelea spătar la mănăstirea din Ivir să trimită de acolo om de folos, că va să facă mănăstire și să fie călugări ispravnici. Deci au venit dela Sfântagora popa Averchie Ghirgiu și Gavriil diaconul și cu soțiile lor, de au fost aici până s'au făcut mănăstirea Stelea din temelie. Și au cumpărat Stelea spătar sfintii mănăstiri ocină și moșii și prăvălii, și au închinat Stelea spătar a lui mănăstire la sfânta mănăstire Ivir cu tot ce au fost pentru sufletul lui și al părinților lui încă din zilele răposatului Mihnei Voevod. Iar după aceea când au fost în zilele lui Mihail Voevod, dacă au venit Sinan Pașa cu mulțime de Turci aici în Țara Românească, de au robit și stricat țara, și au ars toate bisericile și mănăstirile din toată țara, și au ars și mănăstirea Stelea, metohul sfintei mănăstiri Ivir. Și de când (cu) Sinan Pașa încoace tot au stat mănăstirea Stelea pustie 30 de ani, până în zilele lui Leon Voevod. Deci dacă m'am vlădicit eu Vlădica Grigorie, carele am fost de postrig născut de acolo dela Ivir, văzând vlădicia mea această sfânta mănăstire a Stelei spătarul pustie și stricată și arsă, fiind numai zidul și sulgerie domnească, nevoitu-au părintele nostru mitropolitul Vlădică Grigorie cu milostenie de prela neguțători și de prela creștini și cu osteneală și cu învățătură cu ce au

1) Arh. Stat. din București. Original slovenesc în Secția Istorică.

dat Domnul Dumnezeu, și dela sfânta mitropolie nu s'au cheltuit de acolo nici un ban, nici au lucrat cu rumânii sfintii mitropolii, fără numai cu milostenia dela neguțatori și dela creștini și cu patrahirul de au făcut mânăstirea Stelea, cum au fost și întâi. Și au făcut case și pivnițe și mori și grădini cu vie, și iar s'au dat la mâna călugărilor dela Ivir, cum au fost dată metoh la Sfetagora de Stelea spătar, în zilele Mihnei Voevod, pentru sufletul lui, ca să-i fie de pomană. Așijderea și Leon Voevod ¹⁾ și domnul nostru creștinul Mateiu Basarab Voevod încă au dat“.

1) Arh. Stat. din București, Condica M-rii Radu Vodă, Nr. 166, p. 109.

